

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**POČÍTAČOVÁ KRIMINALITA - OBCHODNÍ DOHODA
PROTI PADĚLATELSTVÍ ACTA**

Autor práce: Simona Korčáková

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Dálková

Vedoucí práce: Mgr. Čížek Vladimír, DiS.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2013

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Ráda bych touto cestou poděkovala mému vedoucímu Mgr. Vladimíru Čížkovi, DiS. Za odborné vedení, trpělivost a podporu při tvorbě bakalářské práce.

ABSTRAKT

KORČÁKOVÁ, S. *Počítačová kriminalita: Obchodní dohoda proti padělatelství ACTA : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2013.72 stran. Vedoucí bakalářské práce : Mgr. Vladimír Čížek, DiS.

Klíčová slova: počítačová kriminalita, autorské právo, duševní vlastnictví, Dohoda proti padělatelství ACTA, WIPO

Bakalářská práce se zabývá problematikou počítačové kriminality v odvětví práv duševního vlastnictví. Rozděluje typy počítačové kriminality, shrnuje historický vývoj práv duševního vlastnictví u nás a ve světě. Analyzuje Dohodu proti padělatelství ACTA. Popisuje proces schvalování, který dohodu provázel, její obsah, postoje států a veřejnosti k přijetí dohody. Zkoumá změny, které by nastaly implementací dohody ACTA do české legislativy. Dále se zabývá ostatními dohodami z odvětví autorského práva a vývojem smluv amerického duševního práva. V závěru se věnuje vyhodnocení dotazníkového šetření, které je zaměřeno na znalost smluv veřejností a jejím postojem k pirátství.

ABSTRACT

KORČÁKOVÁ, S. *Computer crime – Anti-Counterfeiting Trade Agreement ACTA : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2013. 72 p. Supervisor: Mgr. Vladimír Čížek, DiS.

Key words: computer crime, copyright, intellectual property, Anti-Counterfeiting Trade Agreement ACTA, WIPO

This bachelor thesis deals with the issue of cybercrime in the field of intellectual property rights. Summarises the types of cybercrime, the historical development of intellectual property rights in our country and in the world. Analyses Anti-Counterfeiting Trade Agreement ACTA. Thesis describes the process of approval, its content, states and public acceptance of the agreement. It examines the changes that would have occurred in case of implementing ACTA into Czech legislation. It also deals with other agreements about copyright and intellectual development of American contract law. At the end of the thesis is evaluation of questionnaire, which investigates public knowledge of contracts and its attitude to piracy.

OBSAH

ÚVOD	8
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	10
2 POČÍTAČOVÁ KRIMINALITA	11
2.1 Rozvoj internetu	11
2.2 Evropská unie proti počítačové kriminalitě.....	13
2.3 Česká legislativa.....	15
2.4 Vybrané druhy počítačové kriminality.....	15
3 AUTORSKÉ PRÁVO A DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ	18
3.1 Vývoj autorského práva u nás	18
3.2 Mezinárodní vývoj	19
3.3 Právní úprava.....	20
3.4 Trestně právní úprava autorských práv	21
3.5 Potlačování počítačové kriminality	23
3.5.1 Policie ČR.....	23
3.5.2 Kolektivních správci	24
4 VÝZNAM A DOPADY ACTA	26
4.1 Historie smlouvy ACTA	26
4.1.1 Motivace k zavedení smlouvy ACTA.....	28
4.1.2 Transparentnost vyjednávacího a schvalovacího procesu.....	29
4.2 Evoluce dohody ACTA	30
4.3 Obsah dohody ACTA	31
4.3.1 Kapitola I- výchozí ustanovení a obecné definice	32
4.3.2 Kapitola II - právní rámec pro prosazování práv k duševnímu vlastnictví	33
4.3.3 Kapitola III - postupy prosazování.....	36
4.3.4 Kapitola IV - mezinárodní spolupráce	37
4.3.5 Kapitola V - institucionální opatření.....	38
4.3.6 Kapitola VI - závěrečná ustanovení	38
4.4 Zhodnocení dohody ACTA	39
5 VÝZNAM A DOPAD DOHOD Z OBLASTI AUTORSKÉHO PRÁVA	41
5.1.1 Pařížská úmluva	41
5.1.2 Bernská úmluva.....	41
5.1.3 Světová organizace duševního vlastnictví WIPO	42
5.2 Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví TRIPS.....	44

5.2.1	WTO a TRIPS vs WIPO	47
5.3	Americký vývoj	48
5.3.1	Protect IP Act (PIPA).....	50
5.3.2	Stop Online Piracy Act (SOPA).....	50
5.3.3	ACTA vs PIPA a SOPA.....	51
6	KVANTITATIVNÍ VÝZKUM - DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	52
6.1	Dotazníkové šetření - úvod.....	52
6.2	Vyhodnocení dotazníku.....	53
6.3	Vyhodnocení hypotéz.....	60
	ZÁVĚR.....	62
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	63
	SEZNAM OBRÁZKŮ	68
	SEZNAM GRAFŮ	68
	SEZNAM PŘÍLOH.....	69
	PŘÍLOHY	70

ÚVOD

Téma bakalářské práce se věnuje počítačové kriminalitě v odvětví duševního vlastnictví autorských práv. Tato oblast vystupuje díky rychlému rozvoji internetu stále více do popředí, a jen stěží budeme hledat uživatele, kteří se s porušováním autorských práv a pirátstvím nikdy neselekali. V médiích je této problematice dán velký prostor, ale ne vždy jsou média plně objektivní k požadavkům naší doby. Den kdy vyplula na povrch pravda o připravované Dohodě proti padělatelství ACTA, vzdmula se vlna kritiky, která otřásla nejenom uživatelským prostředím internetu, ale zmobilizovala i velké firmy nebo webové portály, které vyjádřili jasný nesouhlas s připravovanou Dohodou. Otázkou je, zda ACTA představuje opravdu tak neuspokojivé nové zákony nebo je to jen nafouklá mediální bublina, a dohoda by v moderních evropských státech mnohé nezměnila.

Nacházíme se v období informační společnosti a naše informace je třeba si hlídat více než kdy dříve. Počítač vytlačuje zastaralé papírování a stává se dominantní a nejefektivnější nástroj pro práci s informacemi. Bohužel právní úprava nedokáže reagovat na rychlý vývoj oblasti informačních technologií a ani uživatelé nejsou ochotni omezit své pravomoci a kombinace obou těchto důvodů dává možnost pirátství. Je ale zřejmé, že internet možná už za několik desítek let se změní k nepoznání a my budeme už jen vzpomínat na časy, kdy se na internetu dalo nalézt téměř vše.

Práce je členěna do 6 kapitol. V druhé kapitole, následující úvodní kapitolou, se práce zabývá problematikou rozvoje internetu a představuje typy počítačové kriminality.

Ve třetí kapitole seznamuje s vývojem autorského práva u nás a ve světě a blíže vysvětluje termíny důležité pro pochopení autorského práva a definuje úpravu softwarového pirátství v české legislativě.

Čtvrtá kapitola se věnuje Dohodě proti padělatelství ACTA, procesu jejího schvalování, samotnému obsahu dohody, případnou implementací do české legislativy a nastínění budoucnosti dohody nebo případných alternativních řešení.

Pátá kapitola se zaměřuje na mezinárodní dohody zabývající se autorským právem a duševním vlastnictvím a přibližuje čtenáři historii a vývoj amerického práva zabývající se touto problematikou.

Poslední část vyhodnocuje údaje z dotazníkového kvantitativního šetření a zjišťuje informovanost a postoj veřejnosti o autorském právu na internetu a smlouvách duševního vlastnictví.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je především metodou volně popisnou seznámit s problematikou počítačové kriminality v oblasti autorských práv a analyzovat Obchodní dohodu proti padělatelství ACTA. Práce předkládá změny, které by nastaly začleněním dohody do české legislativy a jaká práva a povinnosti dohoda ukládá. Dílčím cílem je prezentace typů počítačové kriminality a zhodnocení a porovnání smluv, které se zabývají autorským právem nebo duševním vlastnictvím, a které předcházejí dohodu ACTA nejen v Evropě ale i ve Spojených státech amerických.

Pro lepší pochopení znalostí a postoje veřejnosti k Dohodě ACTA, dalším smlouvám a porušování autorských práv, byl vypracován a předložen dotazník. Dotazník byl zaměřen na respondenty, kteří se mohli setkat s porušováním autorských práv na internetu a obsahoval čtrnáct otázek s možností jedné nebo více odpovědí. Dotazník byl k vyplnění online a to zejména proto, aby zacílil respondenty užívající internet.

Dohoda ACTA není dostatečně popsána v české literatuře vzhledem k její aktuálnosti, a proto byly informace potřebné pro bakalářskou práci čerpány zejména ze spolehlivých cizojazyčných elektronických zdrojů a vědeckých článků. Práce je rozdělena do šesti základních kapitol a dalších podkapitol.

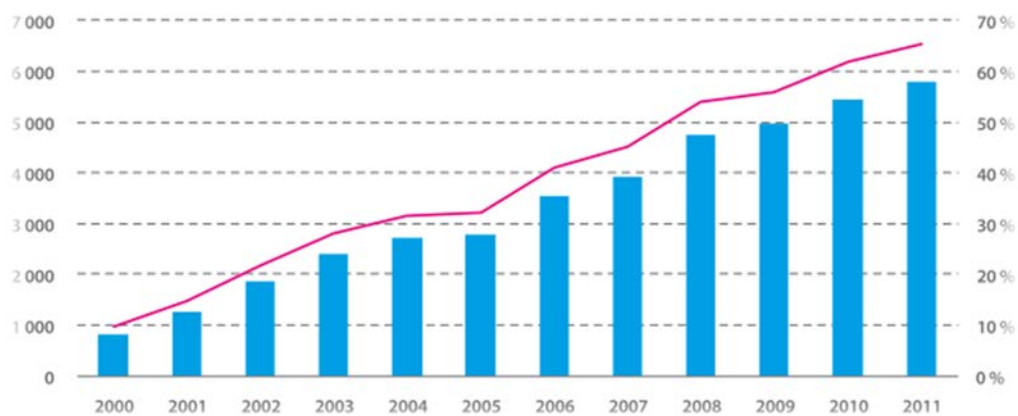
2 Počítačová kriminalita

2.1 Rozvoj internetu

Internet v dnešní moderní společnosti zná každý z nás a každým rokem stoupá počet aktivních uživatelů. V posledních letech je to zejména zásluhou mobilního připojení k internetu. Společnosti spekulují o tom, že v tomto roce, jako jeden z nejběžnějšího přístupu na internet, předeženou mobilní telefony počítače.¹ U nás se tento trend rozmáhá a v budoucnu lze předpokládat, že se Česká republika zařadí po boku USA.

Statistiky dokazují, jak rychle stoupá počet uživatelů. V roce 2011 používalo podle odhadu Mezinárodní telekomunikační unie (ITU) internet ve světě již téměř 2,5 miliardy osob, tj. pětkrát více než před deseti lety. Podle odhadů ITU je dnes již třetina světové populace on-line. V roce 2011 již dvě třetiny dospělých v České republice používaly internet, v absolutních číslech se jednalo o 5,8 milionu jednotlivců starších 16 let. Tento vývoj můžeme vidět na Grafu 1.

Graf 1: Jednotlivci 16 let a starší používající internet (uživatelé internetu)²

S rostoucím počtem uživatelů a nástupem nových technologií, se ale objevují nové druhy trestné činnosti, kterým se lidská společnost snaží zabránit. Tuto kriminalitu nazýváme výrazy jako „kyberzločin“, „počítačová kriminalita“, „cybercrime“, „net crime“, „high-tech crime“ nebo „computer crime“. Počítačová kriminalita označuje páchaní trestné činnosti, při které se používají informační technologie k získání nelegálního nebo neoprávněného přístupu k počítačovému systému s úmyslem

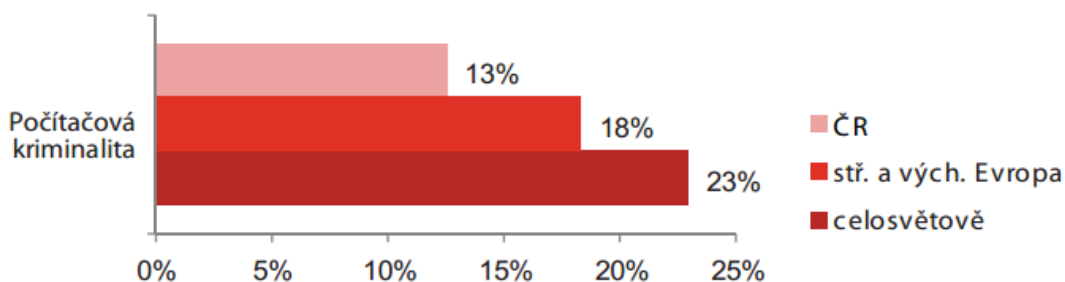
¹PETTEY, CH. Gartner Identifies the Top 10 Strategic Technology Trends for 2013. In *Gartner* [online]. 23.10.2012 [cit. 2013-01-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.gartner.com/newsroom/id/2209615>>.

²MANA, M. Internetová populace. *Statistika&My* [online]. 2012, roč. 9, č. 3 [cit. 2013-01-11]. ISSN 1804-7149. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/BB0040343D/\\$File/1804120330_33.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/BB0040343D/$File/1804120330_33.pdf)>.

poškození, odstranění nebo změn elektronických dat. ³Podle materiálů OSN, které se zabývají počítačovou kriminalitou, jsou jejím obsahem: „Tradiční zločinné aktivity jako krádež, podvod nebo padělání, tedy trestné činy ve většině zemí na světě. Počítač rovněž tvoří prostředí pro nové činy spočívající ve zneužití počítačů, které jsou nebo by měly být ve své podstatě trestné“.

Do počítačové kriminality zahrnujeme i zločiny jako elektronické podvody, zneužití zařízení, krádeže identit a údajů nebo i neoprávněný zásah do systémů. Pod počítačovou kriminalitou si nemusíme představovat jen poškození fyzického vlastnictví, ale i manipulaci s důvěrnými údaji a důležitými informacemi. Můžeme ji též nazývat informační kriminalitou (info-crime), protože se v tomto případě jedná hlavně o software a data. ⁴Informační systémy jsou používány nejenom pro správu informací a práci s nimi, ale i pro řízení a správu jiných systémů. Součástí každého informačního systému je nejenom hardware, software a vlastní data, ale také lidé, kteří informační systémy provozují a spravují.

Graf 2: Podíl počítačové kriminality na spáchaných podvodech⁵

Počítač může být nejenom „předmětem“, „objektem“ útoku (target) páchaní trestné činnosti, kde je počítač cílem kriminální aktivity, ale může se stát i „prostředkem“ útoku (tool), kde se změnil počítač na prostředek, díky němuž páchatelé trestnou činností. Může nastat i kombinace obou variant. Pachatelé použijí počítač pro získání dat a následně data využijí k páchaní další trestné činnosti. Zatímco v minulosti se počítačová kriminalita v průzkumu společnosti PWC se příliš neobjevovala, dnes patří mezi nejčastěji páchané hospodářské zločiny. V České republice zaujímá svou četností čtvrtou pozici (13 %), což je pod průměrem regionu

³JIROVSKÝ, V. *Kybernetická kriminalita : nejen o hackingu, crackingu, virech a trojských koních bez tajemství*. Praha : Grada, 2007. 284 s. ISBN 978-80-247-1561-2.

⁴Tamtéž.

⁵PWC. *Počítačová kriminalita pod lupou : Celosvětový průzkum hospodářské kriminality – Česká republika* [online]. PWC: 2011 [2013-02-05]. Dostupný z WWW: <http://www.pwc.com/cz/en/hospodarska-kriminalita/assets/Crime_survey_CR_czech_ele.pdf>.

střední a východní Evropy (18%) i celosvětově (23 %). Předpokládáme však, že se její podíl bude v následujících letech dále zvyšovat.⁶

2.2 Evropská unie proti počítačové kriminalitě

Evropská unie si uvědomuje nebezpečí, které počítačová kriminalita přináší. Evropské společnosti jsou čím dál víc závislé na elektronických sítích a informačních systémech. I když přesná hodnota finančních ztrát díky počítačové kriminalitě není přesně známa, přibližně představují miliardy euro ročně. Rada Evropy začala projevovat zájem o řešení problematiky informační kriminality již koncem osmdesátých let minulého století.⁷

Jedním z nejzásadnějších dokumentů se stala Úmluva o počítačové kriminalitě (Convention on Cybercrime) z roku 2001, která je první mezinárodní úmluvou na téma počítačové kriminality. Zajímavostí je, že ji mohou přijmout i jiné země než členové EU. Například USA úmluvu ratifikovalo v roce 2006. Podepsána byla také Kanadou, Japonskem, Jihoafrickou republikou atd.⁸ Úmluva zejména požaduje, aby signatářské země kriminalizovaly určitá jednání, která je možné zařadit do oblasti počítačového zločinu, a dále požaduje, aby tyto země přijaly procesní normy, umožňující tuto trestnou činnost postihovat. Tím poskytuje pevnou základnu mezinárodní trestněprávní spolupráci v boji se zločinem, spáchaným prostřednictvím informačních systémů. Jsou uvedeny i principy a konkrétní způsoby vzájemné pomoci mezi jednotlivými státy při vyšetřování informační kriminality, včetně otázek vydávání osob, způsobu předávání zajištěných dat, způsobu předávání požadavků a vytváření bodů pro nepřetržitý kontakt. Česká republika patří mezi 10 zemí EU, které dosud neratifikovaly tuto úmluvu.

Mezi formy počítačové kriminality, o kterých se EU zmiňuje, patří např. útok proti kritické infrastruktuře, produkce distribuce a stahování materiálů s tematikou dětského zneužívání, botnety atd.⁹ Úmluva je určena pro řešení problémů spojených s mezinárodním charakterem počítačového zločinu a požaduje, aby podepsané země

⁶PWC. *Počítačová kriminalita pod lupou : Celosvětový průzkum hospodářské kriminalita – Česká republika* [online]. PWC: 2011 [2013-02-05]. Dostupný z WWW: <http://www.pwc.com/cz/en/hospodarska-kriminalita/assets/Crime_survey_CR_czech_ele.pdf>.

⁷EUROPEAN COMMISSION. What we do - cybercrime. *Ec.europa.eu* [online]. © 1995-2012 [cit. 2013-01-11]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/cybercrime/index_en.htm>.

⁸PWC. *Počítačová kriminalita pod lupou : Celosvětový průzkum hospodářské kriminalita – Česká republika* [online]. PWC: 2011 [2013-02-05]. Dostupný z WWW: <http://www.pwc.com/cz/en/hospodarska-kriminalita/assets/Crime_survey_CR_czech_ele.pdf>.

⁹JIROVSKÝ, V. *Kybernetická kriminalita : nejen o hackingu, crackingu, virech a trojských koních bez tajemství*. Praha : Grada, 2007. 284 s. ISBN 978-80-247-1561-2.

kriminalizovaly určitá jednání, která je možné zařadit do oblasti počítačového zločinu včetně přijetí norem, které umožňují tuto trestnou činnost postihovat. Text úmluvy dělí jednotlivé skutkové podstaty podle jejich obsahu takto:

1. Zločiny proti důvěrnosti, integritě a dosažitelnosti počítačových dat a systémů, které se dále dělí na:
 - ✓ nezákonný přístup,
 - ✓ nezákonné odposlouchávání,
 - ✓ narušování dat,
 - ✓ narušování systémů,
 - ✓ zneužití prostředků.
2. Zločiny se vztahem k počítači, které jsou děleny na:
 - ✓ počítačové padělání a
 - ✓ počítačový podvod.
3. Zločiny se vztahem k obsahu počítače, což je především dětská pornografie.
4. Zločiny se vztahem k autorským nebo obdobným právům.

V akčním plánu eEurope 2002, který předložila Evropská unie, jsou počítačové zločiny dále rozděleny na:

5. zločiny porušující soukromí (ilegální sbírání, uchovávání, modifikace, zveřejňování a šíření osobních dat),
6. zločiny se vztahem k obsahu počítače (pornografie, zvláště dětská, rasismus, vyzývání k násilí apod.),
7. ekonomické (neautorizovaný přístup a sabotáž, hackerství, šíření virů, počítačová špionáž, počítačové padělání a podvody apod.),
8. zločiny se vztahem k duševnímu vlastnictví (autorské právo apod.).

V rámci mezinárodní spolupráce v roce 1998 byl přijat návrh desetibodového akčního plánu skupinou zemí G8. Tento plán obsahuje 10 hlavních cílů zúčastněných zemí v boji proti počítačové kriminalitě. Jedním z bodů je např. dostupnost informací pro cizí státy: „Přeshraniční přístup právo prosazujících orgánů k veřejně dostupným informacím (z tzv. otevřených zdrojů) nesmí být podmíněn povolením od státu, na jehož území jsou data fyzicky umístěna.“

2.3 Česká legislativa

Česká republika podepsala Úmluvu o počítačové kriminalitě v roce 2005, ale doposud neratifikovala. Jak jsme si již řekli, Úmluva neobsahuje přímou definici toho co počítačová kriminalita je, ale tyto aktivity rozepisuje do dalších bodů.

Mezi trestnými hospodářskými činy v České republice je počítačová kriminalita na čtvrtém místě, před ní je majetková zpronevěra, účetní podvody, korupce a uplácení. "Tresty jsou u nás velmi nízké a málokdo si uvědomuje vysokou společenskou nebezpečnost tohoto jednání. Pokud se tímto problémem nezačnou zákonodárci co nejdříve zabývat, může mít počítačová kriminalita fatální následky na českou ekonomiku,"¹⁰ uvedl expert na IT bezpečnost Milan Chromý ze společnosti AutoCont.

2.4 Vybrané druhy počítačové kriminality

Počítačová kriminalita je hospodářský trestný čin spáchaný pomocí počítače či internetu. Typickými příklady počítačové kriminality jsou šíření virů, nelegální stahování médií, phishing a pharming a krádeže osobních informací, jako jsou např. údaje o bankovním účtu. Nespadají sem běžné podvody, kdy je počítač používán jako vedlejší nástroj s cílem spáchat podvod. Zahrnujeme zde pouze takové hospodářské zločiny, kde jsou počítač, internet nebo užití elektronických médií a zařízení hlavním, nikoliv náhodným, prvkem.¹¹

Počítačovou kriminalitu můžeme také rozdělit na trestné činy porušující soukromý (zneužívání osobních údajů, nosičů informací a dat), trestné činy se vztahem k obsahu počítače (hoax, šíření pornografie, extremismus), trestné činy ekonomické (hacking, caarding, atd.), a další formy trestné činnosti jako phishing nebo pharming. Jako poslední můžeme zařadit porušování autorských práv, ale to bude podrobněji vysvětleno v další kapitole. Z výše vyjmenovaných nyní detailně popíšu některé z nich.

Hacking je způsob jak se neautorizovaným způsobem dostat do počítačového systému. Neboli snaha se dostat přes ochranný systém počítače za účelem získání nelegálního přístupu k informacím, které jsou v systému uloženy. Neoprávněné odhalení hesel s úmyslem získat neoprávněný přístup k soukromé komunikaci

¹⁰AUTOCONT, IT specialisté žádají přísnější tresty za počítačovou kriminalitu. In *Autocont* [online]. 20.3.2012 [cit. 2013-01-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.autocont.cz/tiskove-zpravy/2012/it-specialiste-zadaji-prisnejsi-tresty-za-pocitacovou-kriminalitu>>.

¹¹PWC. *Počítačová kriminalita pod lupou : Celosvětový průzkum hospodářské kriminalita – Česká republika* [online]. PWC: 2011 [2013-02-05]. Dostupný z WWW: <http://www.pwc.com/cz/en/hospodarska-kriminalita/assets/Crime_survey_CR_czech_ele.pdf>.

organizace uživatele, je jedním z široce známých počítačových zločinů. Další velmi nebezpečný počítačový zločin je hacking IP adres, kdy se obchoduje s falešnou identitou, a pachatel zůstává v anonymitě při provádění trestné činnosti.

Caarding je zneužívání platebních karet. Za nejnověji vyvinutou metodu tzv. „*Skimming*“, která se již objevila i v České republice. Umožňuje jak získání informací z magnetického pásku tak i PIN pomocí instalace kamerového systému a čtečky přímo na konstrukci bankomatu. Čtečka je umístěna v místě kam se vkládá platební karta tak, aby dokázala sejmut informace z magnetického pásku, kamera zase tak, aby umožnila odhalit vymačkávaný PIN kód.¹²

Phishing je akt při kterém se pokoušíme získat citlivé informace, jako jsou uživatelská jména, hesla a informace o kreditní kartě tím, že se zamaskuje jako důvěryhodný zdroj. Phishing je prováděn prostřednictvím e-mailu nebo láká uživatele k zadání osobních informací prostřednictvím falešných internetových stránek. Pachatelé často používají webové stránky, které mají vzhled a dojem z některých populárních internetových stránek, což uživatelům dává pocit bezpečí zadat své údaje zde.

Malware je program napsaný pro účel vniknutí nebo poškození systému. Můžeme si pod ním představit počítačové viry, trojské koně, atd.

Počítačové viry jsou počítačové programy, které se mohou zdvojit a poškodit počítačové systémy v síti bez vědomí uživatele systému. Viry se šíří na další počítače prostřednictvím sítě, internetu nebo pomocí prostředků z přenosných zařízení, jako jsou USB disky a CD. Počítačové viry jsou formy škodlivých kódů napsaných s cílem poškodit počítačový systém a zničit informace. Psaní počítačových virů se stává trestnou činností ve chvíli, kdy virové infekce způsobí pád počítačových systémů, a tím zničí velké množství důležitých dat.

Cyberstalking znamená využití komunikační technologie, zejména internetu, jako nástroje k mučení/obtěžování další osoby. Lživá obvinění, přenos hrozeb a poškození dat a zařízení spadají pod třídu cyberstalking činností. Cyberstalkeři často napadají uživatele pomocí chatovacích místností, on-line fór a sociálních sítí, ze kterých shromažďují informace o uživateli a obtěžují uživatele na základě získaných informací. Obscenní e-maily, urážlivé telefonáty a jiné takové závažné akty cyberstalkingu tvoří tento druh počítačové kriminality.

¹²MATĚJKA, M. *Počítačová kriminalita*. Praha : Computer Press, 2002. 106s. ISBN 80-722-6419-2.

Krádež identity je jeden z nejzávažnějších podvodů, neboť zahrnuje krádež peněz a získání dalších výhod pomocí falešné identity. Je to případ, kdy někdo předstírá, že je někdo jiný, tím že ukradne identitu někoho jiného. Krádeže identit za účelem finančního výděleku zahrnuje použití falešné identity pro získání zboží a služeb a obchodní krádeže identity je použití někoho jiného obchodního jména nebo informace o kreditní kartě pro komerční účely. Identita klonování je použití jiného uživatele informací představovat jako falešný uživatel. Nelegální migrace, terorismus a vydírání jsou často umožněny prostřednictvím krádeží identit.¹³

DDoS útok (Denial of Service) cílem DDoS útoku není finanční výdělek nebo krádeže, cílem je zahltit server. Často ho využívá skupina zvaná Anonymous jako ukázkou svého nesouhlasu. Ta minulý rok takto zahltila několik důležitých českých webových stránek. Tento útok může udělat i laik, který se s ostatními domluví na tom, že se v jednu danou chvíli připojí např. na jeden web. Pokud na to webový server není připraven, zkolabuje, protože nezvládá obsluhovat tolik dotazů najednou. Web se díky tomu ostatním uživatelům nepodaří načíst.

Botnet je označení pro internetové roboty (bot je zkratka pro robota).¹⁴ Hackeři distribuují škodlivý software (také známý jako malware), který může změnit váš počítač do robota (také známý jako zombie). Pokud k tomu dojde, může počítač provádět automatizované úlohy přes internet, aniž byste to věděli. Hackeři využívají botnety k tomu aby vyslaly spamy, rozšířily viry, útočili na počítače a servery, a spáchali jiné druhy trestných činností a podvodů. Pokud se váš počítač stane součástí botnetu, může to váš počítač zpomalit a možná se stanete prostředníkem trestné činnosti.

Pharming je útok, který se často objevuje i v ČR. Zadáte adresu do vyhledávače, nejčastěji se to děje u bankovních institucí a jste nevědomě přesměrován na jinou stránku, která se tváří úplně stejně jako originální. Zadáte svoje přihlašovací údaje a hacker může tyto informace v budoucnu využít.

¹³MATĚJKA, M. *Počítačová kriminalita*. Praha : Computer Press, 2002. 106s. ISBN 80-722-6419-2.

¹⁴MICROSOFT. SAFETY&SECURITY CENTER. *Home : Resources* [online]. MICROSOFT, © 2013 [cit. 2013-01-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.microsoft.com/security/resources/botnet-what-is.aspx>>.

3 Autorské právo a duševní vlastnictví

Přivlastňování si práce někoho jiného a vydávání ji za vlastní není výdobytkem jen dnešní doby, ale je s námi už od počátku psaného jazyka a kreseb. V historii byla díla spíše anonymní a až postupem času začali autoři zdůrazňovat svá díla, jako své vlastnictví. Duševním vlastnictvím označujeme nehmotné statky, stejně jako práva k nim, která mohou být předmětem vlastnictví. Duševní vlastnictví je rozděleno na průmyslové vlastnictví (průmyslové vzory, zeměpisná označení atd.) a autorská práva, kterým se zejména nadále budeme věnovat. Dnes se nám autorským zákonem a duševním vlastnictvím zabývá naše vnitřní legislativa a nespočet mezinárodních smluv.

Rozkvět internetu napomohl rozšíření a snadnější prezentaci děl. Na internetu si bez časového omezení můžeme přehrát jakoukoli hudební produkci, podívat se na filmový snímek nebo si přečíst knihu. Ale s rozkvětem tohoto média musela přijít i kontrola. Kontrolu nad duševním vlastnictvím v ČR obstarává autorský zákon a také práva průmyslového vlastnictví, která jsou zakotvena ve více právních předpisech.

3.1 Vývoj autorského práva u nás

Vývoj autorského zákona u nás začal zákonem č. 197/1895 ř. z. (říšský zákoník, o právu původskému k dílům literárním, uměleckým a fotografickým. Tento zákon platil až do roku 1926, kdy byl nahrazen jiným. Poslanecká sněmovna v důvodové zprávě označila důvody změny a to, že ustanovení uherského autorského zákona ztěžují podstatně vyjednávání s cizími státy o vzájemné ochraně autorského práva¹⁵. Byla tedy nahrazena zákonem č. 218/1926 Sb., o původském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým (o právu autorském) a platil až do roku 1953.

Vzhledem k pomalé rychlosti vývoje v té době, nepotřebovali zákony tak častou novelizací jako dnes, při tak velkém rozmachu internetu. V České republice (resp. ČSSR) se koncem 80. let objevily první osmibitové počítače ať dovezené ze zahraničí (Atari, Sinclair, Commodore), či domácí provenience (IQ 151, PMD, Didaktik). To bylo impulzem pro vznik trhu s hrami a aplikacemi, které se kopírovaly z magnetofonové kazety na kazetu. Na nelegálním šíření se tehdy podílel i stát, a to prostřednictvím různých kroužků výpočetní techniky; koneckonců tehdejší legislativa v oblasti

¹⁵Československo. Vládní návrh 5156, kterým se doplňuje §79 zákona, zákon č.XVI/1884 o právu původském. In *Digitální knihovna, Česká republika*. 1925. Dostupné z WWW: <http://www.psp.cz/eknih/1920ns/ps/tisky/t5156_00.htm>.

autorského práva s existencí osobních počítačů nepočítala. V druhé polovině 90. Let se do prodeje dostalo zařízení umožňující vypalování CD a jeho cena klesla natolik, že si ji mohl dovolit téměř každý uživatel počítače. Vznikají také vypalovací centra, kde je možno si nechat vypálit libovolná data na CD za mírný poplatek, aniž by se někdo příliš staral o legalitu takových dat.¹⁶

Většina zákonů se vyvíjela a byla upravována podle mezinárodních úmluv. Až do roku 2000 platil zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon), který za svých 35 let prošel celkem 7 novelizacemi. Nyní už je tlak internetu tak velký, že je třeba modernizovat zákon, aby reagovaly na rychlý vývoj v oblasti autorských práv a na nástup informační společnosti. V roce 2000 byl schválen zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů.

Jsme také součástí několika dalších úmluv, jak už z pohledu bilaterálních dohod tak z práva vyplývajícího z členství v Evropské unii. Podle Ústavy ČR článku 10 je Česká republika zavázána mezinárodním právem a to tak, že vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.¹⁷

3.2 Mezinárodní vývoj

Ochranu duševního vlastnictví je možné nalézt již ve starověkém Egyptě. V podobě, ve které ji známe dnes, bychom její počátek mohli datovat do roku 1474, kdy Benátská republika přijala dekret, podle kterého nové vynálezy, před tím než byly uvedené do praxe, musely být předány úřadu, aby jejich vynálezci získali právo bránit ostatním v jejich používání a výrobě. Následně začalo docházet k velkému rozmachu v této oblasti, kam patří kupříkladu udělování monopolů na tisk bible a karet, nebo také anglický Licencing Act of 1662, který garantoval vydavatelům, kteří koupili od autora jeho dílo, monopol jej vydávat po dobu 14 let.¹⁸

¹⁶VANDĚLÍK, K. *Trestněprávní odpovědnost vyplývající z porušování autorského práva při práci s výpočetní technikou*. Brno, 2007. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně, Fakulta právnická, Katedra trestního práva. Vedoucí práce Věra Kalvodová.

¹⁷Česko. Ústavní zákon č.1/1993 Sb. In *Sbírka zákonů, Česká republika. 1993*. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>>.

¹⁸JEZEK, J. *Ochranu duševního vlastnictví na internetu*. In *Americký kongres 2012 : výbor pro justici* [online]. Centrum diplomacie a politiky, 2012 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z WWW: <http://www.americkýkongres.cz/documents/vj_s_ochrana_dusevniho_vlastnictvi.pdf>.

První smlouvy na mezinárodní úrovni začaly až v 19. století, kdy si země začaly uvědomovat potřebu ochrany duševní vlastnictví. Jak jsme si nyní naznačili, už dříve můžeme najít ochranu patentů a označování zboží, ale nyní začínáme uvažovat o obchodu nejen v rámci jednoho státu, ale v rámci celé Evropy. Cestování se stává méně časově náročné, vyvíjí se železniční i lodní doprava, rozvíjí se věda a technika a výměna zboží mezi státy je jednodušší a častější. Začínají tedy první jednání o vzniku takových smluv, které mají tuto problematiku ochránit. Představíme si ty nejdůležitější týkající se duševního vlastnictví. Systém smluv, úmluv a konvencí se postupem doby rozšiřoval a stával se stále více komplexním. Nyní existuje celkem 24 takovýchto mezinárodně-právních dokumentů, které jsou spravované Světovou organizací duševního vlastnictví (WIPO).¹⁹

3.3 Právní úprava

Bezmála v každém právním systému najdeme v některém z odvětví zmínku o ochraně informací, duševního vlastnictví nebo informačních systém. Pojem vlastnictví můžeme definovat jako vlastnictví k movitým věcem, nemovitým věcem a duševní vlastnictví. Předmětem duševního vlastnictví je tzv. nehmotný statek, ale právní řád České republiky nedefinuje pojem „**nehmotný statek**“, ačkoliv jde o pojem v právní praxi běžně užívaný. Právní teorie a nauka používá pojem nehmotný statek ve smyslu nehmotného (duševního) obsahu, zachyceného zpravidla prostřednictvím hmotného předmětu umožňujícího jeho vnímání²⁰. Dle mezinárodní Úmluvy o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví můžeme rozdělit **duševní vlastnictví**:

- Literární, umělecké a vědecké práce
- Vystoupení výkonných umělců, zvukových záznamů a vysílání
- Objevy ve všech oborech lidské činnosti
- Průmyslové vzory
- Vědecké objevy
- Ochranné známky, servisní značky, obchodní názvy a označení
- Ochrana proti nekalé soutěži

¹⁹STUDENTSUMMIT. *Background report : Světová obchodní organizace : Práva k duševnímu vlastnictví (TRIPS)* [online]. AMO: 2011 [2013-04-02]. Dostupné z WWW: <http://www.studentsummit.cz/data/1296060127925BGR_WTO_TRIPS.pdf>.

²⁰DOLEČEK, M. Nehmotné statky (vynálezy, užité vzory, průmyslové vzory a ochranné známky). In *Businessinfo* [online]. 29.4.2009 [cit. 2013-01-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nehmotne-statky-vynalezy-opu-4580.html>>.

- A všechny ostatní práva vyplývající z duševní činnosti v oblasti průmyslové, vědecké, literární nebo umělecké oblasti.

Je to výsledek duševní činnosti, který je nějakým způsobem významný pro společnost a tudíž se stal předmětem právních vztahů a právní regulace. Teprve pod pojem duševní vlastnictví zařazujeme:

- ✓ Autorské právo
- ✓ Obchodní tajemství
- ✓ Ochrannou známku
- ✓ Označení původu
- ✓ Patent
- ✓ A další...

Autorské právo upravuje zákon č. 121/2000 Sb., zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským. Do této oblasti patří i práva související s právem autorským, jako jsou práva výkonných umělců, nakladatelů, výrobců záznamů a podobně (práva autorská a související). Podle § 2 odst. 1 autorského zákona je **autorským dílem** dílo literární a jiné umělecké dílo a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické. Za autorské dílo se považuje též počítačový program, fotografie a databáze, které jsou původní v tom smyslu, že jsou autorovým vlastním duševním výtvoem²¹. Podle § 2 odst. 6 AZ není autorským dílem zejména námět díla sám o sobě, denní zpráva nebo jiný údaj sám o sobě, myšlenka, postup, princip, metoda, objev, vědecká teorie, matematický vzorec apod.

3.4 Trestně právní úprava autorských práv

Člověk dopouštějící se počítačové kriminality se může dopustit jak přestupku, správního deliktu tak trestného činu. Nový trestní zákoník zaimplementoval do své působnosti i stále neratifikovanou Úmluvu o počítačové kriminalitě, se kterou práce seznamovala v úvodní kapitole. Tato nová právní úprava přinesla podstatné změny v postihování počítačové kriminality a zákon už si nevystačuje s jedinou normou §257 trestního zákoníku, ale rozvádí jej do § 230 TZ neoprávněný přístup k počítačovému

²¹MKCR. Autorské právo. *Mkcr.cz* [online]. © 2007 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.mkcr.cz/cz/autorske-pravo/aste-dotazy-508/>>.

systemu a nosiči informací (neoprávněné užití, vymazání, zničení, poškození, padělání nebo pozměnění dat). Dále § 231 TZ opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat, kde norma nepostihuje jen osobu, která v daném úmyslu si opatří nebo přechovává zmíněné, ale i ty, kteří něco takového vyrobí, uvedou do oběhu, dovezou, vyvezou, nabízí, zprostředkují nebo prodávají. Pokud jsem hovořila o tom, že postih počítačové kriminality v České republice není nijak masivní, pak to nepochybně krom jiného souviselo i s relativně malým okruhem zakázaných aktivit. Možnost postihu všech, kteří obchodují či jenom předávají rozličné hackerské programy, tuto paletu potenciálních pachatelů významně rozšíří²². Další částí spadající k autorskému právu je § 231 TZ poškození záznamu v počítačovém systému a na nosiči informací a zásah do vybavení počítače z nedbalosti, který je převratný v tom, že postihuje nejen úmyslné jednání, ale i hrubou nedbalost.

Trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu najdeme v trestním zákoníku, hlavně 6 díl 4 a to od § 268 TZ do §271 TZ. Pro práci je především důležitý § 270 TZ porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi. Pachateli hrozí nanejvýš odnětí svobody až na 8 let, peněžité trest nebo propadnutí věci. Počítačovou kriminalitu dělíme na:

- ✓ Trestné činy ve vztahu k počítači, jeho příslušenstvím a jiným nosičům informací jako věcem movitým spadají pod **majetkovou kriminalitu** ve standardním významu.
- ✓ Trestné činy ve vztahu k software, k datům, resp. uloženým informacím, počítač jako cíl útoku, předmět trestného činu jsou nazývány **informační kriminalitou**.
- ✓ Trestné činy, při nichž je počítač prostředkem k jejich páčání (počítač je zde použit jako nástroj zločince, hmotná schránka, ani její obsah nejsou cílem útoku, což ovšem zcela nevylučuje souběh s jednáními podle bodu je **hospodářská kriminalita** (obvykle podvody, defraudace apod.).²³

Softwarové pirátství je neoprávněné nakládání s počítačovými programy, s dokumentací a dalšími součástmi softwarových produktů chráněných především autorským právem, přičemž toto nakládání je v rozporu s platnými právními předpisy.

²²SOKOL, T. Postih počítačové kriminality podle nového trestního zákona. In *Pravníradce* [online]. 22.7.2009 4 PM [cit. 2013-04-16]. Dostupné z WWW: <<http://pravniradce.ihned.cz/c1-37865090-postih-pocitacove-kriminality-podle-noveho-trestniho-zakona>>.

²³SMEJKAL, V. *Počítačové právo*. Praha : C. H. Beck, 1995. 264 s. ISBN 80-717-9009-5.

Softwarové pirátství je pouze jednou formou protiprávních jednání, která jsou páčána v souvislosti s využitím, respektive se zneužitím výpočetní techniky. Jde však o natolik charakteristické útoky na právem chráněné zájmy, že je lze řadit k závažné počítačové kriminalitě.²⁴ Jsou to tedy útoky na práva autora uvedené v autorském zákoně. Pokud tuto činnost páchají, nazývají se **softwaroví piráti**.

3.5 Potlačování počítačové kriminality

3.5.1 Policie ČR

Jednotlivé trestné činy šetří a objasňují policisté. Jak bylo řečeno v předcházející kapitole, počítačová kriminalita nemá jedno oddělení a je rozdělená do několika pracovišť. Šířením pornografie se zabývá mravnostní oddělení, krádežemi, podvody, fiktivními převody se zabývá instituce hospodářské kriminality, počítačové pirátství jako útok na duševní vlastnictví se řadí také pod oddělení hospodářské kriminality. Kriminalistická počítačová expertiza patří v Kriminalistickém ústavu Praha k nejmladším expertizním oborům. Po několika letech příprav vzniklo v roce 1993 samostatné oddělení počítačové kriminality, které se zaměřilo na analýzu datového obsahu počítačů a datových médií. Praxe však v krátké době ukázala, že problematiku páčání trestné činnosti s využitím prostředků výpočetní techniky nelze omezit pouze na klasické osobní počítače. Postupně se proto zkoumání rozšiřovalo na veškerou techniku, která je schopna uchovávat informace v podobě digitálních dat.²⁵

Vyšetřování počítačových zločinů není díky rychlému vývoji jednoduché, činnost policie a orgánů nastává až po tom co byl útok proveden a ochranu nelze nazývat ochranou jako spíš reakcí. Jako prevence a zabezpečení byla zřízená Česká protipirátská unie, které není determinováno jen počítačovou kriminalitou. Bohužel u softwarového pirátství funkce odstrašení není tak efektivní a lidé ji nemají v povědomí a díky tomu nastává malá účinnost trestněprávního systému v oblasti počítačové kriminality.

Neoprávněné užívání software je pravděpodobně nejrozšířenějším druhem počítačové kriminality. Spočívá v užívání nelegálně získaných nebo rozmnožených kopií programů. Kopie jsou získávány bez souhlasu autora a umožňují tak jedinečným

²⁴MUSIL, S. *Počítačová kriminalita: nástin problematiky : kompendium názorů specialistů*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000, 281 s. ISBN 80-860-0880-0.

²⁵POLICIE. Útvary policie ČR. *Policie.cz* [online]. © 2010 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/celorepublikove-utvary-kriminalisticky-ustav-praha-zpravodajstvi-test-4.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D>>.

způsobem šetřit pachatelům peníze. V zemích, kde byl tento způsob užívání software rozšířen, a Česká republika mezi ně patří, mají i velcí výrobci software potíže s udržením na trhu. Policie v Praze na základě oznámení provedla již několik akcí proti uživatelům, kteří byli podezřelí z nelegálního užívání software. Na základě prohlídek počítačů lze mnohdy snadno pojmout podezření na nekalý původ používaných produktů. Avšak ověřování a důkazní činnost nebývá vždy snadná, hrozí zde dokonce osočování ze strany pachatelů na nelegální postupy orgánů činných v trestním řízení.²⁶

3.5.2 Kolektivních správci

Kolektivní správci práv jsou podle § 97 autorského zákona právnické osoby, které sdružují nositele práv, tedy autory, výkonné umělce a výrobce zvukových a zvukově obrazových záznamů. Kolektivní správci vykonávají na základě oprávnění uděleného Ministerstvem kultury kolektivní správu práv upravených autorským zákonem.²⁷ Kolektivní správce se stává jakýmsi nepřímým zástupcem autorů a vykonává za ně jejich majetková práva ke zveřejněným či ke zveřejnění jejich děl. Nyní je v České republice 6 kolektivních členů (DILIA, OSA, INTEGRAM, OOA-S, GESTOR, OAZA) a každý z nich zastupuje jinou skupinu.

Veřejnosti nejvíce známá je **OSA** neboli Ochranný svaz autorský, zastupující autory hudebních děl s textem nebo bez textu, tj. hudební skladatele a textaře. Byl založen samotnými autory již v roce 1919, i když některé zdroje uvádějí, že podoba OSA, kterou známe dnes, vznikla v roce 1996. První ustavující schůze OSA se konala 9. října 1919. V současné době je občanským sdružením zastupujícím více než 7.000 domácích a více než 1.000.000 zahraničních nositelů autorských práv (skladatelů, textařů, nakladatelů - nezaměňovat s vydavateli cd a dvd nosičů).²⁸ Autorům poskytuje služby spojené s výběrem a následným rozúčtováním autorských odměn, včetně zpracování dat od uživatelů a právních služeb. Uživatelům usnadňuje přístup k legálnímu užití hudby všech žánrů z celého světa.

O ochranu autorských práv a potlačení softwarového pirátství se snaží jedna z největších světových organizací **Business Software Alliance** (BSA), která byla založena v r. 1988 v USA z iniciativy nejdůležitějších producentů softwaru pro osobní

²⁶MUSIL, S. *Počítačová kriminalita: nástin problematiky : kompendium názorů specialistů*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000, 281 s. ISBN 80-860-0880-0.

²⁷MKCR. Autorské právo. *Mkcr.cz* [online]. © 2007 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.mkcr.cz/cz/autorske-pravo/caste-dotazy-508/>>.

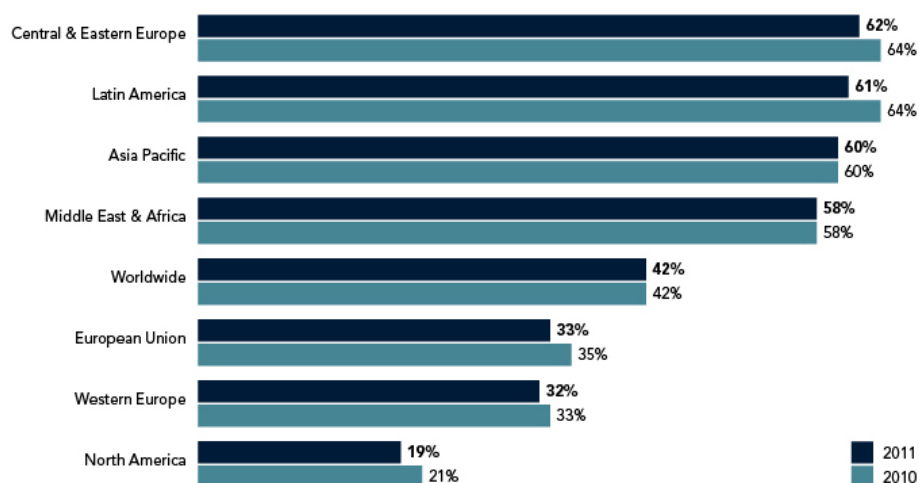
²⁸OSA. Kdo jsme. *Osa.cz* [online]. © 2011 [cit. 2012-04-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.osa.cz/hlavn%C3%AD-menu/kdo-jsme/o-n%C3%A1s.aspx>>

počítače. V České republice působí od r. 1993 partnerská firma BSA CS v Praze, která vznikla jako lokální sdružení pro Čechy a Slovensko (nyní jen pro ČR). Sdružuje významné výrobce software v ČR a SR - Microsoft, Software 602, Autodesk, APP Group a další přidružené členy. Kromě preventivní činnosti, kdy už sama existence takové organizace by měla uživatele softwaru odradit od jeho nelegálního užívání, tato organizace se zabývá také praktickými činnostmi. Nezanedbatelnou stránkou činnosti BSA je tedy také spolupráce s policejními orgány při odhalování softwarového pirátství a pomoci při jeho dokumentaci. Tento okruh činnosti BSA je z hlediska policejní práce stěžejní a nejvýznamnější.²⁹

Následující tabulka ukazuje průzkumy BSA v softwarovém pirátství ve světě a naznačuje klesání počtu pirátství v regionech, kde operuje.

Graf 3: Softwarové pirátství podle regionů v roce 2010 a 2011³⁰

PC Software Piracy Rates by Region

²⁹LÁTAL, I. Počítačová (informační) kriminalita a úloha policisty při jejím řešení. In *Scritube* [online]. 1.3.1998 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.scritube.com/limba/ceha-slovaca/Potaov-informan-kriminalita-a-1513463.php>>.

³⁰BSA. *2010 piracy study* [online]. BSA: 2011 [2013-04-17]. Dostupný z WWW: <http://globalstudy.bsa.org/2010/downloads/study_pdf/2010_BSA_Piracy_Study-Standard.pdf>.

4 Význam a dopady acta

4.1 Historie smlouvy ACTA

Smlouva ACTA byla vyjednána Evropskou unií a jejími členskými státy, Austrálií, Kanadou, Japonskem, Korejskou republikou, Spojenými státy mexickými, Marockým královstvím, Novým Zélandem, Singapurskou republikou, Švýcarskou konfederací a Spojenými státy americkými.³¹ Její text byl tvořen během jedenácti kol vyjednávání. Podle jiných zdrojů devíti vyjednávacích kol. První kolo začalo 23 října 2007, poslední se uskutečnilo na konci roku 2010. Definitivní podoba smlouvy byla přijata 15. dubna 2011. Téhož roku, 1. května, začalo dvouleté období, kdy mohla být smlouva podepsána. Smlouva vstoupí v platnost třicet dnů po uložení šesté listiny o ratifikaci do depozitáře. Tím je podle smlouvy vláda Japonska.

³²Protože smlouva navrhuje i trestně právní represe, musí být ratifikována v jednotlivých národních parlamentech zemí EU. Rada Evropské Unie započala proces schvalování dokumentem vydaným 24. června 2011, který obsahoval konečné znění smlouvy. Tento návrh byl Evropskou komisí předán jednotlivým členským státům.

Většina států, které smlouvy vytvořili, ji podepsali 1. října 2011. Výjimku tvořily Evropská unie, Mexiko, Švýcarsko. Mexiko smlouvu podepsalo se zpožděním 12. července 2012. Rady Evropské unie se rozhodla k podpisu 16. prosince 2011. Zajímavostí je, že tento akt byl schválen na setkání ministrů z oblasti zemědělství a rybolovu. Na konci tiskové zprávy shrnující toto setkání je krátká zmínka o tom, že Rada autorizovala podpis smlouvy ACTA v EU.

„The Council adopted a decision authorising the signing of an anti-counterfeiting trade agreement (ACTA) with Australia, Canada, Japan, the Republic of Korea, Mexico, Morocco, New Zealand, Singapore, Switzerland and the United States.

ACTA is aimed at establishing an international framework to improve the enforcement of intellectual property right laws and create improved international

³¹DUNCAN, M. *The Rise and Fall of the Anti-Counterfeiting Trade Agreement (ACTA): Lessons for the European Union*. London, 2012. Research paper. Queen Mary University of London, School of Law Legal Studies. Dostupné z WWW: <<http://ssrn.com/abstract=2161764>>.

³²COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION. Conclusion of the ACTA. *Europa.eu* [online]. © 2011 [cit. 2013-02-15]. Dostupné z WWW: <<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/11/st12/st12193.en11.pdf>>.

standards for actions against large-scale infringements of intellectual property. Negotiations were concluded in November 2010.“³³

K vlastnímu podpisu došlo měsíc na to, 26. ledna 2012 v Tokiu. Ze států Evropské sedmadvacítky podepsalo 22 včetně České republiky. Poslední z vyjednávacích států Švýcarsko smlouvu doposud nepodepsal.

Bezprostředně po podpisu smlouvy se Evropou začaly šířit protesty, které byly nejsilnější ve střední Evropě. Některé prameny uvádí,³⁴ že je to pravděpodobně důsledek vyšší citlivosti místních obyvatel k potenciálnímu ohrožení svobody a zvýšení dohledu státu způsobené jejich komunistickou okupací.

Protesty vůči této smlouvě vyvrcholili 7 června 2012, kdy proběhly demonstrace ve více než sto městech napříč celou Evropou.

21. června 2012 celkem pět výborů Evropského parlamentu doporučilo zamítnutí smlouvy ACTA.³⁵ Proti byl Výbor pro rozvoj (který vedl europoslanec Jan Zahradil), Výbor pro občanské svobody, Výbor pro průmysl, Výbor pro právní záležitosti a Výbor pro mezinárodní obchod, který měl rozhodující slovo v doporučení.

4. července 2012 Parlament Evropské unie v hlasování podle Primárního evropského práva (Lisabonské smlouvy) zamítnul tuto smlouvu. Poměr hlasů byl 478 proti, 39 pro a 165 se zdrželo. Vysoký podíl zdrževších poslanců byl způsoben paralelní žádostí Evropské komise k Evropskému soudnímu dvoru. Soudní dvůr v této žádosti měl přezkoumat právní aspekty navrhované smlouvy a její kompatibilitu s právem EU týkající se základních práv a svobod, svobody vyjadřování, svobody přístupu k informacím a ochrany osobních údajů. Výrok soudu však nebyl v době hlasování Evropského parlamentu k dispozici.

V návrhu smlouvy³⁶ Evropská rada nastavuje schvalovací proces podle článku 218/6. Ten je vyžadován pro veškerá rozhodnutí týkající se například změny ve smlouvách o základních lidských právech a svobodách a obecně ve všech významných

³³COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION. *Council meeting : Agriculture and Fisheries* [online]. Brussels: 16.12.2011 [2013-02-05]. Dostupné z WWW: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/agricult/127031.pdf>.

³⁴DUNCAN, M. *The Rise and Fall of the Anti-Counterfeiting Trade Agreement (ACTA): Lessons for the European Union*. London, 2012. Research paper. Queen Mary University of London, School of Law Legal Studies. Dostupné z WWW: <<http://ssrn.com/abstract=2161764>>.

³⁵EUROPARLAMENT. ACTA now rejected by four EP committees. In *Europees parlament* [online]. 5.6.2012, 3 PM [cit. 2013-02-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.europarl.europa.eu/news/nl/pressroom/content/20120529IPR45936/html/ACTA-now-rejected-by-four-EP-committees>>.

³⁶COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION. Conclusion of the ACTA. *Europa.eu* [online]. © 2011 [cit. 2013-02-15]. Dostupné z WWW: <<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/11/st12/st12193.en11.pdf>>.

rozhodnutích, která Rada činí. Podle článku 218/6 je pro tato rozhodnutí vyžadován souhlas Evropského parlamentu.

Reformní Lisabonskou smlouvou získal Evropský parlament oproti původní smlouvě z Nice značné pravomoci. Podle předchozího práva by vůbec nebyl vyžadován souhlas Evropského parlamentu.³⁷ Podle původního procesu pro celní a obchodní dohody by Evropská komise podala návrh Evropské radě. Parlament mohl být pouze požádán o názor a neměl právo veta.

4.1.1 Motivace k zavedení smlouvy ACTA

Hlavní důvod snahy o zavedení této smlouvy byla potřeba boje s rozsáhlým mezinárodním obchodem se zbožím porušující právo duševního vlastnictví, které podkopává oprávněné zájmy držitelů těchto práv. Organizace OECD odhaduje, že v roce 2005 nabýval obchod s digitálním pirátským obsahem hodnoty několika set miliard dolarů. V této zprávě se rovněž argumentuje tím, že vzhledem k očekávanému rychlému hospodářskému a technologickému vývoji v této oblasti je velice důležité tuto situaci řešit na úrovni mezinárodní spolupráce. Vznik nové nástrojů proti pirátství bylo vnímáno jako velice důležité z hlediska konkurenceschopnosti v oblasti technologických inovací, který jsou založeny na ochraně duševního vlastnictví.

Některé prameny na druhou stranu vyjadřují pochyby nad určováním reálné škody způsobené pirátskými aktivitami. Velice známý je například výpočet používaný proti-pirátskými organizacemi k vyčíslení škody za film nelegálně sdílené na internetu. Výše škody je počítána jako počet stažení daného souboru vynásobený průměrnou cenou lístku do kina. Tento výpočet implikuje tvrzení, že pokud by soubor nebyl k dispozici na Internetu, pirát by na daný film šel do kina. Stejně tak je skupina pirátů, kteří film nejprve stáhnou, a až ve chvíli kdy je film kvalitní, jdou se na něj ve vyšší kvalitě podívat to kina.³⁹ Známy je případ studenta střední školy z Českých Budějovic, který natočil při premiéře film Simpsonovi a poté ho umístil na internet. Student byl za tento čin odsouzen na 9 měsíců vězení s dvouletou podmínkou. Zároveň musel uhradit

³⁷Treaty of Nice : amending the treaty on european union, the treaties establishing the european communities and certain related acts. In: *EU treaty, European Union*. 2001. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/12001C/pdf/12001C_EN.pdf>.

³⁸OECD. *The economic impact of counterfeiting and piracy : Executive Summary* [online]. OECD: 2007 [2013-02-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.oecd.org/industry/ind/38707619.pdf>>.

³⁹ČT24, Za nelegální Simpsonovi je vyšetřován třetí člověk. In *ČT24* [online]. 3.4.2008, 9 AM [cit. 2013-02-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/10737-za-nelegalni-simpsonovi-je-vysetrovan-treti-clovek>>.

škodu vyčíslenou na 5,5 milionu korun. V mimosoudní dohodě byla tato částka snížena na 150 tisíc korun.

Druhý důvod k zavedení smlouvy Acta byl nedostatečně zřetelný pokrok a razance v zavádění opatření pro boj s paděláním a pirátstvím v rámci mezinárodních smluv, které předcházeli smlouvě ACTA. Příkladem může být smlouvat TRIPS.

4.1.2 Transparentnost vyjednávacího a schvalovacího procesu.

Transparentnost zejména vyjednávacího procesu byla od zveřejnění nejmenom mezi veřejností velice kritizovaná. Byla také zdrojem několika fám a nedorozumění spojenými s obsahem smlouvy. Nejkontroverznější pasáže byly už v počátku vyjednávacího procesu vyškrtuty, často však byly laickou veřejností pod vlivem pirátských organizací zneužity při demonizaci smlouvy jako celku.

Záměr vytvořit novou smlouvu byl ohlášen na setkání G8 v roce 2005. Návrh byl předložený Japonskem. Zejména dvě procedurální rozhodnutí z počátku vyjednávacího procesu byla později hlasitě rozporována. První z rozhodnutí bylo, že rozhovory byly vedeny mimo existující struktury WIPO a WTO. Se zavedením smlouvy TRIPS v roce 1994 byl poprvé zavedena mechanismus vymahatelnosti práv k duševnímu vlastnictví. Ten byl však velice limitovaný a nechával velký prostor, zejména rozvinutým státům, pro různé výjimky a přechodná opatření. Toto bylo trefně pojmenováno jako Achillova pata smlouvy TRIPS.⁴⁰ Na půdě WIPO a WTO byla tato otázka vymahatelnosti práv několikrát projednávána, byla však vždy zamítnuta na základě nesouhlasu rozvojových zemí⁴¹. To v konečném důsledku vedlo k deziluzi a rozhořčení vyspělých zemí jako EU, Japonska, a Spojených států. Na základě toho bylo rozhodnuto, že nová smlouva (ACTA) bude projednávána mimo půdu WIPO potažmo WTO.

Druhé rozhodnutí definovalo vysoký stupeň utajení samotného vyjednávání. Všechny návrhy smlouvy byly vydány až v závěrečném roce vyjednávání (2010), tedy po více než třech letech. A to zejména po nátlaku nevládních organizací ale i samotného Evropského parlamentu. Tato míra utajení limitovala možnosti dalších stran vstoupit do vyjednávání, ale naopak umožnila přístup vybraných soukromých subjektu (zejména

⁴⁰REICHMAN, J., LANGE, D., *Bargaining around the TRIPS agreement : the case for ongoing public-private initiatives to facilitate worldwide intellectual property transactions*. Brussels, 1999. Research paper. Fordham university, School of Law.

⁴¹WORLD TRADE ORGANIZATION. Enforcement of intellectual property rights. *Ige.ch* [online]. © 2005 [cit. 2013-02-15]. Dostupné z WWW: <https://www.ige.ch/fileadmin/user_upload/Juristische_Infos/e/j110123e.pdf>.

z oblasti filmového průmyslu, vydavatelů, společnosti Google atd.). Tyto subjekty samozřejmě podepsali dohodu o mlčenlivost a nezveřejňování informací z vyjednávání.

Dalším názorem narážel na samotnou legitimitu vyjednávacího procesu. Mezi vyjednávacími stranami chyběli důležití hráči globálního trhu, kteří by smlouvou byli dotčeni nejvíce. Jejich legislativní kompatibilita se smlouvou je poměrně malá a počet změn nutný k jejímu zavedení je tedy velmi velký. Důvodem byla snaha o vyjednání vyšších standardů, která byla zajištěna výše zmíněným výběrem vyjednávacích stran. Toto jednání bylo kritizováno Čínou, Indií a Brazílií při jednání WTO.

Na druhou stranu se objevili i názory, že hlasy o nedostatečné transparentnosti vyjednávacího procesu mají pouze odvádět pozornost od skutečné podstaty smlouvy ACTA, která by měla být klíčová v boji s pirátstvím a padělkami v rámci globálního trhu.

Bude zajímavé sledovat, zda se vyjednávací strany poučí, a v případě budoucích smluv využijí jiný způsob komunikace a propagace mezi veřejností. Je zřejmé, že postoj veřejnosti je není radno podceňovat a pro úspěch je zásadní.

4.2 Evoluce dohody ACTA

Dohoda ACTA prodělala během svého vytváření mnoho změn. Cílem úprav bylo zejména zmírnění různých článků a jejich zobecnění. Budou uvedeny dva zajímavé příklady, které byly v průběhu vyjednávání změněny. Prvním příkladem je formulace, která ze smlouvy v prosincovém návrhu vypadla, jsou to ustanovení „Notice and Takedown“. Jedná se o proces, který by musel být implementovaný a dodržovaný všemi ISP (Internet Service Provider) – poskytovateli Internetového připojení. Procedura Notice and Takedown realizuje odpovědnost v prevenční rovině a obsahuje těchto pět kroků:

1. Osoba oprávněná z vlastnictví práv objeví na internetu obsah, považující za zasahující do jeho nebo jejích práv, resp. za protiprávní.
2. Tato osoba nahlásí ISP tuto skutečnost (pomocí webové aplikace nebo písemně - notice).
3. ISP tuto informace stáhne (takedown).
4. Uživatel, který tuto informaci začal pomocí ISP šířit, může iniciovat klasické soudní řízení, kde může být určeno, zda je tato informace protiprávní.

5. ISP může být potom vyzván, aby informací dále šířil, pokud se v soudním řízení prokáže, že protiprávní není.⁴²

Další změnou je například změna v oddílu 2 (Občanskoprávní prosazování), kde v dubnovém návrhu byla zvýšena tvrdost článku, který definoval chování v případě zajištění padělaného/pirátského zboží. V původním návrhu bylo požadováno pouze stažení tohoto zboží z trhu, zatímco v aktuálním návrhu je vyžadováno, byť jen po návrh poškozeného, kompletní zničení zboží. Porovnání těchto návrhů také jistým způsobem naznačuje a dává realistický výhled na to, jak mohou a budou pravděpodobně vypadat budoucí dohody. Zejména témata, která vypadla v prosincovém návrhu, je oprávněné očekávat v budoucích smlouvách.

4.3 Obsah dohody ACTA

Dohoda ACTA je sestavena z preambule, šesti kapitol, kde první a poslední jsou převážně formální. Kapitola II je dále rozdělena na pět oddílů a obsahuje většinu podstatných ustanovení.

Oddíl 1: Obecné povinnosti

Oddíl 2: Občanskoprávní prosazování

Oddíl 3: Opatření na hranicích

Oddíl 4: Trestněprávní prosazování

Oddíl 5: Prosazování práv k duševnímu vlastnictví v digitálním prostředí

Jednotlivá nařízení se v terminologii nazývají články, kterých ACTA obsahuje 45. Nyní budou popsány jednotlivé kapitoly do větší hloubky včetně komentářů jak mých, tak převzatých z literatury.

Preambule

Preambule smlouvy je rozdělena do devíti krátkých odstavců, v nichž definuje pozadí pro vznik smlouvy, a velice stručně popisuje motivaci, cíle jejího vzniku a základní témata. Několikrát opakuje, že duševní vlastnictví a jeho účinná ochrana je důležitá pro udržení trvalého hospodářského rozvoje. Vyjadřuje přání vzniku infrastruktury pro spolupráci jak mezinárodních organizací, tak i spolupráci mezi poskytovateli služeb a nositeli práv v digitálním prostředí. Je zajímavé také sledovat, že

⁴²SCHILDBERGER, J. *Odpovědnost Internetový ISP*. Brno, 2010/2011. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně, Fakulta právnická, Ústav práva a technologie. Vedoucí práce Radim Polčák.

už od této předmluvy je kladen velký důraz na mezinárodní spolupráci a digitální prostředí, která nebyla v době tvorby předchozích smluv tak důležitá. Zároveň však definuje požadavek, aby ochrana práv nebyla sama o sobě překážkou zákonného obchodu.

4.3.1 Kapitola I- výchozí ustanovení a obecné definice

V prvním článku smlouva deklaruje, že není náhradou dalších smluv a závazky z nich vyplývající v žádném případě neruší. Dohoda ACTA je také první smlouvou, která neumožňuje zavádět výjimky a limitace pravidel, které sama zavádí. Sílu zavedeného opatření ACTA definuje článek 2, který umožňuje pouze minimálně stejný rozsah prosazování práv k duševnímu vlastnictví, ne však menší. To je rozdíl od předchozích dohod jako je Bernská úmluva nebo TRIPS. Ve třetím článku dohoda upřesňuje, že jejím cílem není nabývání, rozsah a zachování práv k duševnímu vlastnictví. V následujícím čtvrtém článku je deklarováno, že soukromá data získaná v kontextu ochrany práv k duševnímu vlastnictví nebudou použita k jiným než těmto účelům. Dohoda ale nevynucuje vznik kontrolního a auditního mechanismu, který by zaručoval, že se soukromými daty nebude nakládáno i jinak.⁴³

Následuje druhý oddíl první kapitoly, který popisuje a definuje pojmy, které jsou ve smlouvě použity. ACTA rozšiřuje a upravuje terminologii, která je popsána ve smlouvě TRIPS, jsou zde však určité rozdíly. Ve smlouvě TRIPS je pirátské zboží a zboží porušující ochrannou známku chápáno jako zboží porušující zákony země, kam je zboží importováno. ACTA tuto definici rozšiřuje a umožňuje zadržet zboží i na území tranzitní země, pokud porušuje její zákony o ochraně duševního vlastnictví. Může se tedy stát, že byt' je dané zboží chápáno jako nezávadné v zemi exportu a importu, může být transportováno přes zemi s přísnými zákony na ochranu duševního vlastnictví, kde je zboží naopak chápáno jako závadné. Díky tomu může být i zadrženo a případně i zničeno. Tento článek efektivně maximalizuje ochranu duševní práv. Pojem duševního o vlastnictví je převzatý ze smlouvy TRIPS, kde je definovaný v oddílech 1-7 části II. Tato definice referuje všechny oblasti práva ochrany duševního vlastnictví (autorská práva, ochranné známky, zeměpisná označení, průmyslové vzory, patenty, topografie integrovaných obvodů a nezveřejněné informace, tj. obchodní tajemství). Nositelem práv v kontextu smlouvy je na rozdíl od přechozích smluv nejenom autor, ale může jím

⁴³KAMINSKI, M. *An Overview and the Evolution of the Anti-Counterfeiting Trade Agreement*. Washington, DC, 2011. PIJIP Research Paper no. 17. American University Washington College of Law. Dostupné z WWW: <<http://digitalcommons.wcl.american.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1019&context=research>>.

být i zmocněná federace, či asociace autorů, která je oprávněna uplatňovat práva k duševnímu vlastnictví.

4.3.2 Kapitola II - právní rámec pro prosazování práv k duševnímu vlastnictví

Oddíl 1: Obecné povinnosti

V tomto oddíle se každá strana zavazuje zahrnout do svého právního řádu postupy prosazování práv umožňující účinné kroky vůči jakémukoli porušování práv k duševnímu vlastnictví včetně bezodkladných preventivních a nápravných opatření. Smlouva si opět klade za cíl, aby tyto opatření neomezovali legální obchod. Tato právní opatření by podle smlouvy měla být nestranná a proporcionální ke vzniklé škodě. Poslední odstavec článku definuje požadavek právní imunity úředníku za úkony provedené při výkonu svých úředních povinností.

Oddíl 2: Občanskoprávní prosazování

V tomto oddíle smlouva ACTA popisuje možnosti nositele práv využít občanskoprávního soudního řízení týkajícího se prosazování jakéhokoli práva k duševnímu vlastnictví. Smlouva definuje několik základních opatření, které je v těchto případech možné použít. Definuje předběžná opatření, a v případě rozsudku ve prospěch držitele práv i soudní zákazy, náhrady škody, a jiná nápravná opatření. Smlouva též ve své poslední verzi umožňuje smluvním stranám smlouvy, aby v občanskoprávním soudním řízení týkajícím se prosazování práv k duševnímu vlastnictví měly její soudní orgány pravomoc nařídít porušovateli nebo případně údajnému porušovateli, na odůvodněnou žádost nositele práv, aby poskytl nositeli práv nebo soudním orgánům, alespoň pro účely shromažďování důkazů, relevantní informace podle platných právních předpisů a nařízení, které má porušovatel nebo údajný porušovatel k dispozici nebo pod svou kontrolou.

Stejně jako smlouva TRIPS, ACTA umožňuje soudcům nařídít **předběžná opatření**. Tato opatření mají zajistit, aby se zboží porušující autorská práva nedostalo do obchodních kanálů. Druhým důvodem je zajištění dostatečné množství důkazů. Tyto předběžná opatření musí být bezodkladně přijmuta na základě požadavku poškozeného i bez slyšení údajného viníka. Jedním z možných předběžných opatření přitom může být i zabavení poškozeného zboží. Pokud se později ukáže toto předběžné opatření jako neoprávněné, může poškozený požadovat od žalobce přiměřenou úhradu za jakoukoli škodu způsobenou těmito opatřeními.

Ve smlouvě TRIPS se definice předběžná opatření vyskytuje také, s určitými rozdíly. První je, že předběžná opatření mohou být mířena i proti třetí osobě (například poskytovatel internetu). Ve smlouvě TRIPS také není možné vydat předběžné opatření bez účasti obou stran sporu.

Soudní zákaz může být stejně jako v předchozím případě předběžných opatření uvalen nejenom na subjekt porušující autorská práva, ale i vůči třetí straně. Toto je rozšíření oproti smlouvě TRIPS, která toto neumožňovala.

Smlouva ACTA umožňuje mimo soudního zákazu i **náhradu škody**, která vznikla poškozenému. Jak již jsem naznačila v kapitole, je poměrně těžké určovat velikost a výši škody, která byla způsobena držiteli autorský práva. ACTA tuto částku definuje jako rozumnou míru hodnoty, kterou navrhne nositel práva, jež může zahrnovat ušlý zisk, hodnotu zboží nebo služeb, kterými byla porušena práva, a to na základě tržní ceny nebo doporučené maloobchodní ceny.

Oddíl 3: Opatření na hranicích

Ihned v prvním odkazu pod čarou je deklarováno - V případech, kdy strana v podstatě zrušila veškerou kontrolu pohybu zboží přes své hranice s jinou stranou, s níž tvoří část celní unie, nebude povinna uplatňovat na hranici ustanovení. Toto ustanovení se týká zejména Spojených států Americký a také Evropské Unie, resp. Schengenského prostoru, kde tato opatření nebudou vyžadována. Ve druhém článku oddílu pak smlouva nařizuje, aby se veškeré opatření na hranicích uplatňovaly i u malých zásilek, s tím, že celní úředník může upustit od uplatnění u malého zboží neobchodní povahy nacházejícího se v osobním zavazadle cestujícího.

V následujícím článku, který je hlavním článkem oddílu, se popisuje, že celní orgány mohou pozastavit propuštění podezřelého zboží na základě vlastní iniciativy, nebo na žádosti základě držitele práva. Nositel práva přitom musí podat dostatečné důkazy o tom, že zboží je skutečně v konfliktu s právy jejich držitele. Smlouva TRIPS definuje maximální lhůtu ve dnech, do které musí být zadržené zboží propuštěno. Naproti tomu ACTA takovéto limity nedefinuje a zboží je v nejhorším případě možné zadržet až do pravomocného rozsudku.

V posledním článku oddílu definuje smlouva, jaké informace budou zpřístupněny celními orgány držitelům práva. Celní orgány mohou zpřístupnit informace o konkrétních dodávkách zboží, včetně jejího popisu, kompletních informací

o odesilateli a příjemci zásilky. Opět může být otázkou, zda a do jaké míry je vhodné poskytovat tyto informace soukromé osobě.

Oddíl 4: Trestněprávní prosazování

Porovnáme-li smlouvu ACTA se smlouvou TRIPS, pak ACTA rozšiřuje požadavky na vyžadovanou legislativu. Pro porovnání u smlouvy TRIPS se trestněprávní prosazování věnoval jediný paragraf, ve smlouvě ACTA čtyři poměrně rozsáhlá články. V prvním článku oddílu ACTA definuje pojem „komerční měřítko“ jako obchodní činnosti za účelem získání přímé nebo nepřímé hospodářské nebo obchodní výhody. Tento termín nebyl ve smlouvě TRIPS vůbec obsažen a umožňuje kriminalizovat širší spektrum činností spojených s porušováním duševního vlastnictví. S pomocí této logiky, by například bylo možné odsoudit přepravní společnost, která by sice nemusela vědět o závadnosti přepravovaného zboží, ale nepřímo by se svým ziskem na této přepravě podílela a tedy by porušovala autorské práva.

V dalším článku smlouva ACTA opět rozšiřuje TRIPS, kdy kriminalizuje úmyslný dovoz a používání etiket nebo obalů, které jsou totožná s ochrannou známkou. Dále pak známé a populární „zhotovování rozmnoženin kinematografických děl předváděných v kinech“ a nakonec i za pomoc a účastenství při spáchání trestného činu. ACTA dále požaduje, aby do trestního řádu byly zavedeny i dostatečně tvrdé tresty, které by měli odrazovat od budoucího porušování práv. Na druhou stranu však budou přiměřené a proporcionálně dopovídající závažnosti porušení práva. Přitom je uvedeno, že je možné volit jak tresty odnětí svobody, tak i peněžní tresty.

V posledním článku ACTA definuje požadavky na zabavení, konfiskaci případně zničení zboží porušujícího ochrannou známku. Ve všech případech porušení smlouvy porušovatel nemá nárok na jakoukoli náhradu. Mimo samotného závadného zboží mohou být zabaveny i jakékoli nástroje, které padělatel využíval při své činnosti a majetek, který získal z činnosti přímo či nepřímo související s činností porušující právo.

Oddíl 5: Prosazování práv k duševnímu vlastnictví v digitálním prostředí

První smlouvou, která upravuje ochranu práv k duševnímu vlastnictví v digitálním prostředí je smlouva WIPO Copyright Treaty z Prosince roku 1996. Předěšlé smlouvy, zejména TRIPS, však žádný paragraf o digitálním prostředí neobsahují. ACTA upravuje trestněprávnímu prosazování (jak je definováno

v předchozích kapitolách) také v digitálním prostředí, včetně urychlených nápravných opatření.

V úvodním článku tohoto oddílu definuje dohoda, že se smluvní strana zavazuje k občanskoprávnímu a trestněprávnímu prosazování i v digitálním prostředí. V následujícím článku smlouva ACTA rozšiřuje ilegalitu možných činností i na „využívání prostředků pro rozšiřování v širokém měřítku pro neoprávněné účely“. Jinými slovy by se nelegální stalo i poskytování odkazů na nelegální obsah a také nejenom stahování nelegálního obsahu (download), ale i jeho poskytování dalším subjektům v digitálním prostředí (upload). Toto nařízení je zjevně cíleno na uživatele Peer-to-peer (P2P) sítí.

V následujícím odstavci stejného článku se po poskytovateli internetových služeb nařizuje, aby nositeli práv neprodleně poskytl informace umožňující identifikaci účastníka, jehož účet byl údajně využit v rámci činností porušujících právo. Opět se jedná o kontroverzní paragraf, kdy je soukromým subjektům dostává informace o účastníkovi a velice sblížuje činnost ISP a držitelů autorských práv.

Ve své druhé části, ACTA pojednává o ochranných prostředcích, které držitelé práv často vkládají do chráněných děl, aby zabránili jejich kopírování. Nezákonné by mělo být jakákoli manipulace, odstraňování, dovoz nebo modifikace těchto ochranných opatření. Pro účely smlouvy ACTA se ochrannými prostředky rozumí jakákoli technologie, zařízení nebo součástka, které jsou při své obvyklé funkci určeny k tomu, aby zabraňovaly úkonům nebo omezovaly úkony ve vztahu k dílům, výkonům nebo zvukovým záznamům, ke kterým nebylo uděleno svolení autorů. V případě počítačových her se mnohdy autoři snaží používat u datových nosičů (CD/DVD) tento typ ochrany. Ochrany byly téměř vždy prolomeny do několika dní či maximálně týdnů a probíhal jakýsi souboj mezi tvůrci ochrany a hackery, kteří tyto ochrany prolamovali. V návaznosti na to autoři vymýšleli stále dokonalejší způsoby ochrany. To mělo za následek, že poctiví uživatelé se často potýkali s problémy, kdy byla jejich legálně koupená hra zablokována a nemohli ji hrát. Na druhou stranu lidé, kteří si hru stáhli nelegálně s deaktivovanou ochranou, ji mohli bez problému používat.

4.3.3 Kapitola III - postupy prosazování

Kapitola III neobsahuje více oddílů a ve svém prvním článku požaduje vytvoření podpůrné infrastruktury zejména pro školení expertů na právo duševního vlastnictví, sběr a analýzu dat a dalších důležitých informací týkajících se porušování práv

k duševnímu vlastnictví a v neposlední řadě i shromažďování a tvorbu doporučených postupů a předpisů pro prevenci a boj s porušování práv v této oblasti. Je zde také požadavek aby smluvní strana podporovala koordinaci svých orgánů a usnadňovala jejich společné kroky.

Druhý článek umožňuje spolupráci držitelů práv a příslušných orgánů (celní správa). Cílem je zlepšit kooperaci při potírání porušování práv autorů. Dále se též požaduje mezinárodní spolupráce, kdy v případě že stát kam je zboží dovezeno zadržel zboží, které porušující právo k duševnímu vlastnictví, tak informuje stát odkud je zboží vyvezeno, tak aby mohl identifikovat protiprávní struktury, které stojí za tvorbou tohoto zboží a případně je i stíhat.

Třetí článek požaduje, aby smluvní strana svým občanům umožnila a zpřístupnila informace o problematice duševních práv, aktuální předpisy, kontakty na osoby a organizace určené k poskytování pomoci atd. Na tento článek navazuje čtvrtý, který požaduje, aby byla veřejnost dostatečně informována o této problematice a nepříznivém dopadu porušování práv k duševnímu vlastnictví. Někteří dokonce tuto část nazývají propagandou. Tvrdí, že ve chvíli, kdy státy neposkytují prostředky na podobnou propagandu v oblasti vandalismu apod., je těžko představitelné, že by je plýtvaly v oblasti duševních práv, navíc ve prospěch soukromých subjektu. Informovanost veřejnosti nesouvisí s postupy prosazování práv, jak definuje nadpis kapitoly.⁴⁴

4.3.4 Kapitola IV - mezinárodní spolupráce

Smlouva ACTA vyžaduje, aby jednotlivé strany smlouvy co nejvíce spolupracovaly při prosazování ochrany práv k duševnímu vlastnictví bez ohledu na původ zboží nebo státní příslušnosti nositele práv. Další článek specifikuje výměnu dat, jako jsou statistická data, informací o osvědčených postupech a „další přiměřené a vzájemně dohodnuté informace“. Na základě této vágní formulace vyvstává otázka, zda by šíření těchto informací nebylo v rozporu se svobodou vyjadřování, svobody slova apod. V posledním článku kapitoly se po smluvních stranách požaduje vybudování dostatečné infrastruktury k mezinárodní technické pomoci. A to zejména v oblasti informovanosti veřejnosti o právech k duševnímu vlastnictví, rozvoje právních

⁴⁴KAMINSKI, M. *An Overview and the Evolution of the Anti-Counterfeiting Trade Agreement*. Washington, DC, 2011. PIJIP Research Paper no. 17. American University Washington College of Law. Dostupné z WWW: <<http://digitalcommons.wcl.american.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1019&context=research>>.

předpisu a školení úředníku. Opět není zřejmé, jakým způsobem tato opatření bude financovaná. Není možné předpokládat, že jednotlivé smluvní strany budou financovat například školení úředníků v cizí zemi. Navíc opět s ohledem na vymáhání práv soukromých subjektů.

4.3.5 Kapitola V - institucionální opatření

Jak již bylo napsáno v kapitole 29 Transparentnost vyjednávacího a schvalovacího procesu., samotné vyjednávání bylo záměrně směřováno mimo standardní struktury pro ochranu autorský práv, tedy WIPO a WPO. Smlouva zavádí novou entitu, tzv. Výbor ACTA, který pokračuje v této logice a není tedy součástí zaběhnutých organizací. Členem výboru je minimálně jeden zástupce každého státu a schází se minimálně jednou ročně, pokud se Výbor nedohodne jinak. Výbor přezkoumává provádění a působení smlouvy, zkoumá rozvoj a posuzuje a schvaluje změny smlouvy, rozhoduje o přijetí nových členů. Dále rozhoduje o tvorbě pracovních skupin, může vydávat doporučení a sdílet informace a postupy s třetími stranami. Výbor pracuje na základě konsensu, kromě případů, kdy se na základě konsensu nerozhodne jinak. Jako konsensus je chápáno jednomyslné hlasování, resp. hlasování, kdy žádná ze zúčastněných stran nerozhodne podat formální námitku. Úředním jazykem výboru je Angličtina.

Smlouva ACTA zakazuje výboru se vměšovat a dohlížet na konkrétní prosazování nebo trestních vyšetřování konkrétních případů. Ve smlouvě není článek, který by po výboru vyžadoval zveřejnění a dokumentování jeho rozhodnutí, jako je běžné pro smlouvy WIPO. ACTA dokonce vyžaduje, aby veškeré konzultace byly důvěrné a tajné.

4.3.6 Kapitola VI - závěrečná ustanovení

Poslední kapitola definuje procedury podpisu, vstupu v platnost, odstoupení členů, přistoupení nových a definuje, že depozitářem smlouvy je vláda Japonska. Smlouva je stále otevřená k ratifikaci (od 1. května 2011 do 1. května 2013) a vstoupí v platnost vložím šesté ratifikační listiny do depozitáře. V době tvorby této bakalářské práce (Leden – Duben 2013) je téměř jisté, že smlouva ratifikovaná nebude. V prvních fázích se však zdálo, že schvalování bude poměrně snadné a rychlé, pokud si uvědomíme, že vyjednávacích stran bylo 38 (jestliže počítáme státy EU jako jednotlivé subjekty), a postačuje ratifikace pouze šesti z nich. V této chvíli smlouvu ratifikovala pouze vláda Japonska.

4.4 Zhodnocení dohody ACTA

Názory k zhodnocení Dohody ACTA jsou velmi rozporuplné. Mnoho odborníků protestuje a bojí se nepříjemných změn, které by omezovaly občanská práva, nebo by měnily ochranu osobních údajů. Na druhé straně jsou zde odborníci, kteří tvrdí, že dohoda ACTA nic zásadního nemění a v české legislativě by velké změny nenastaly. Jiří Peterka na panelové diskuzi o dohodě ACTA říká „největší vývozci padělků se pravděpodobně nepřipojí, chybí některá jména jako Čína, Indie nebo Rusko. Z celkového počtu zachycených padělků v Evropě pochází 64% z Číny.“⁴⁵ Pokud by se pro Českou republiku mnohé dohoda nezměnila, proč ji tedy vůbec ratifikovat. Pokud problém s padělkem nepochází z Evropy a Evropa již má tuto legislativu zavedenou, tak jestliže jiné státy odkud hrozí porušování duševního vlastnictví, ji stejně nepřijmou, přichází celá dohoda vniveč.

Jakub Michálek z České pirátské strany dodává „Smlouva ACTA míchá naprosto neslučitelná témata: značkové oblečení, léky a obsah na internetu. Původně byla prezentována jako dohoda proti velkým padělatelům, ale problém je, že se tam zásadně upravuje internet. Smlouva týkající se svobody internetu by podle něj měla být značně odlišná. Taková dohoda by měla vypadat úplně jinak, měla by zaručovat občanská práva a spravedlivý proces v případě jakýchkoliv restrikcí. ACTA ale nic podobného neobsahuje.“⁴⁶ Dále dodává, že už nyní existuje cenzura na internetu a to od soukromých subjektů ve spolupráci s vládou, kdy například Google na základě tlaku EU odstranil z rychlého vyhledávání slovo torrent, i když torrent nemusí být vždy použit jen k nelegálním účelům, ale uživatelé jeho prostřednictvím sdíleli např. freewarový software jako např. Linux. V diskuzi ČT24 se vyjadřuje Petra Žikovská ředitelka Mezinárodní federace hudebního průmyslu a k dohodě ACTA říká „...formulace jsou obecné, ale přesto, i když se budou nějakým způsobem implementovat, tak nevyžadují změnu žádné, ani evropské legislativy dokonce. A v tom českém zákoně téměř žádné změny nebo žádné změny.“ Souhlasí s ní i Jiří Čermák, který je odborníkem na mezinárodní právo „Já osobně si myslím, že ACTA nic moc neřeší. Nikam neposouvá

⁴⁵KRČMÁŘ, P. ACTA prý pro Česko příliš nemění, jen zabetonovává aktuální špatný stav. In *ROOT* [online]. 8.2.2012 [cit. 2013-04-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.root.cz/clanky/acta-pry-pro-cesko-prilis-nemeni-jen-zabetonovava-aktualni-spatny-stav/>>.

⁴⁶Tamtéž.

*ochranu práv, protože je příliš vágní. Co bylo podstatné, to z ni vypadlo. A co tam je, to už dávno v právním řádu máme.“*⁴⁷

Jasně ale je, že dohoda ACTA dává mnohem větší pravomoc vládám a vlastníkům práv, než do této doby měli. To by bylo v pořádku, jsou ostatně poškozenými, ale ACTA zároveň z celého procesu nenápadně odsouvá základy moderního práva. První z nich je presumpce nevinny, která zde prakticky mizí třeba tím, že v případě sporu je nutné prokázat legální původ díla, tedy nikoliv naopak. Dalším problémem je nenápadný pokus o přesunutí části pravomocí soudů na (například) celníky. Nakonec jde zde i viditelná nepřiměřenost sankcí a vůbec celé kvalifikace – porušení autorských práv by prakticky vždy bylo trestným činem, nikoliv jen přestupkem. Informace o takovémto trestném činu by navíc bylo nutné vždy oznamovat. Sociálními sítěmi začal poměrně rychle kolovat výstižný vtíp: *Kajínek dostane nového spoluvězně a ptá se ho: „Za co jsi tady?“ „Ále, stáhnul jsem si o vás film.“*⁴⁸

⁴⁷ODS. Události, komentáře. *Ods.cz* [online]. © 1991-2013 [cit. 2013-04-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.ods.cz/clanek/765-udalosti-komentare>>.

⁴⁸NYGRÝN, P., ČÍŽEK, J. Černobíle: ACTA. *Computer*. 2012, roč. 18, č.4, s. 85. ISSN 1210-8790.

5 Význam a dopad dohod z oblasti autorského práva

5.1.1 Pařížská úmluva

Jedna z prvních smluv věnující se duševnímu vlastnictví je Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví (PÚ) a byla podepsána jedenácti státy již v roce 1883. Pařížská úmluva byla první hlavní mezinárodní smlouva, která má pomoci lidem z jedné země získat ochranu v jiných zemích pro jejich duševní činnosti, v podobě vlastnických práv průmyslových. PÚ je vůbec první mezinárodní úmluvou v oblasti průmyslového vlastnictví zahrnující i patentové právo. Jsou v ní upraveny sice jen některé otázky z oblasti patentové ochrany, přesto však tvoří základ všech pozdějších smluv či dohod v oblasti patentového práva.⁴⁹

Předmětem ochrany průmyslového vlastnictví jsou patenty na vynálezy, užité vzory, průmyslové vzory nebo modely, tovární nebo obchodní známky, známky služeb, obchodní jméno a údaje o provenienci zboží nebo označení jeho původu. Dalším úkolem ochrany průmyslového vlastnictví je též potlačování nekalé soutěže.⁵⁰ Tato smlouva je první, která se zmiňuje o patentovém právu a ukazuje nám tzv. princip teritoriality, kdy ochranu duševního vlastnictví dostanete jen v tom státě, kam si podáte přihlášku, problematika přihlášek je projednávána v článku 4. Zásada formální reciprocity znamená, že stát, do kterého směřuje průmyslová právní ochrana, poskytuje přihlašovatelům z jiných států ochranu za podmínek a v rozsahu, za jakých poskytují jiné státy ochranu přihlašovatelům z tohoto státu.⁵¹ To znamená, že pokud Česká republika neochrání právo na patent Německého občana, nemůže ČR očekávat, že Německo bude v opačném případě právo uznávat. České republika je součástí úmluvy od roku 1981.

5.1.2 Bernská úmluva

O tři roky později v roce 1886 byla podepsána Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl. V této úmluvě byly poprvé definovány některé z principů platných v dnešním autorském zákoně, například ochrana autorských děl bez ohledu na jejich formu či způsob zveřejnění. Stala se první mnohostrannou smlouvou v oblasti autorského práva, která byla vytvořena na pomoc státním příslušníkům svých členských

⁴⁹KINSELLA, S. *Against Intellectual Property*. Auburn : Ludwig von Mises Institut, 2008. 71s. ISBN 19-335-2032-5.

⁵⁰WIPO. *WIPO Treaties*. [online]. WIPO: 2003 [2013-04-02]. Dostupní z WWW: <<http://www.wipo.int/treaties/en/general/#birpi>>.

⁵¹KINSELLA, S. *Against Intellectual Property*. Auburn : Ludwig von Mises Institut, 2008. 71s. ISBN 19-335-2032-5.

států. Cílem bylo získat mezinárodní ochranu svého práva, získat kontrolu a přijímat platby za využívání literárních a uměleckých děl. Zavedla trvání ochrany práva 50 let po autorově smrti. Pokud autor není znám, počítá se lhůta od oprávněného zveřejnění. Po uplynutí této doby, nazýváme dílo „dílem volným“ a každý ho může volně použít. Proto v reklamách spíše posloucháme staré hudební hity, nežli novodobou moderní muziku. Československá socialistická republika přistoupila k Bernské úmluvě až v roce 1980, USA v roce 1989.

5.1.3 Světová organizace duševního vlastnictví WIPO

Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO) byla založena v roce 1970, po vstupu v platnost Úmluvy WIPO v roce 1967, s mandátem od svých členských států na podporu ochrany duševního vlastnictví na celém světě, prostřednictvím spolupráce mezi státy a ve spolupráci s jinými mezinárodními organizacemi. Organizace se stala specializovanou agenturou Organizace spojených národů (OSN) v roce 1974. Jejím úkolem je přispívat k ochraně duševního vlastnictví na celém světě prostřednictvím spolupráce mezi 179 členskými státy a podporovat spolupráci mezi svazy na ochranu duševního vlastnictví (patenty, autorská práva, ochranné známky, průmyslové vzory, atd.), podporovat inovace a tvořivost pro hospodářský, sociální a kulturní rozvoj všech zemí, prostřednictvím vyváženého a účinného mezinárodního systému.

Dále spravuje smlouvy, úmluvy a konvence týkající se duševního vlastnictví, zajišťuje zázemí pro výzkum v této oblasti a představuje fórum pro mezivládní vyjednávání. Nejvýznamnější svazy jsou: Pařížský svaz, oficiálně Mezinárodní svaz na ochranu průmyslového vlastnictví. Bernský svaz, oficiálně Mezinárodní svaz na ochranu literárních a uměleckých děl.⁵² WIPO je administrativním orgánem 28 mezinárodních úmluv, z nichž se některé týkají průmyslového vlastnictví a některé autorského práva. Některými ze smluv jsou i Pařížská a Bernská úmluva. Právě pracoviště spravující Bernskou úmluvu, se v roce 1960 přestěhovalo z původního sídla v Bernu do Ženevy, aby byla blíže k OSN a dalším mezinárodním organizacím. V roce 1970 se Bernská úmluva stala součástí WIPO a tak celá organizace prošla strukturálními a administrativními reformami. Nyní administrativu, která vznikla ze dvou malých úřadů, zastupuje tzv. United International Bureaux of Protection of Intellectual Property (BIRPI) neboli Mezinárodní úřad duševního vlastnictví.

⁵²OSN. Specializované agentury : Světová organizace duševního vlastnictví. *Osn.cz* [online]. © 2005 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.osn.cz/system-osn/specializovane-agentury/?i=127>>.

Dalšími smlouvami, které spravuje WIPO, je Smlouva o patentové spolupráci (PCT), **Smlouva o patentovém právu (PLT)**, Singapurská smlouva o známkovém právu, Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu, kde členské státy jsou povinny chránit taková označení původu, která jsou chráněna z toho důvodu ve státě původu a jsou zapsána u Mezinárodního úřadu duševního vlastnictví, Madridská dohoda o mezinárodním zápisu ochranných známek, která umožňuje zápis ochranné známky u Mezinárodního úřadu duševního vlastnictví a hledí se na tento zápis tak, jako by byl učiněn v každém členském státě zvlášť, **Ženevská všeobecná úmluva o autorském právu (UUC)**, kde se členem stalo i USA a zavádí copyrightovou doložku ©, kterou najdeme např. na webových stránkách a upozorňuje nás na to, že kopírováním obsahu můžeme porušit autorské právo. To znamená, že pokud např. ve své bakalářské práci kopíruji obsah z webové stránky, musím přidat citaci s adresou webové stránky, abych neporušila neoprávněným přivlastněním textu jejich autorské právo.

Následuje velké množství dalších smluv, které WIPO má ve své správě a stále vznikají nové. WIPO podporujeme rozvoj a využívání mezinárodního systému duševního vlastnictví prostřednictvím:

- **Služeb** - Provozuje systémy, které usnadňují získání ochrany na mezinárodní úrovni patentů, ochranných známek, průmyslových vzorů a označení původu, a na řešení sporů.
- **Práva** - Pomáhá rozvíjet mezinárodní právní rámec duševního vlastnictví v souladu s měnícím se potřebám společnosti.
- **Infrastruktury** – Vytvářejí spolupracující sítě a technické platformy pro sdílení znalostí a zjednodušení transakcí, včetně bezplatných databází a nástrojů pro výměnu informací.
- **Vývoje** – budují kapacity v oblasti duševního vlastnictví s cílem podpořit hospodářský rozvoj.⁵³

WIPO má tři řídicí orgány. První je **valné shromáždění**, které se skládá z členských států WIPO a ty jsou zároveň členy Pařížského nebo Bernského svazu a schází se jednou za rok roky. **Konference**, kterou tvoří všechny členské státy, schází

⁵³WIPO. About WIPO. *Wipo.int* [online]. © 2003 [cit. 2013-04-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.wipo.int/about-wipo/en/>>.

se rovněž jednou za dva roky. Poslední je **sedmdesáti devítičlenný koordinační výbor**, který se schází každoročně. Program a rozpočet WIPO stanovují vždy na dvouleté období její řídicí orgány. Rozpočet pro období 2009-2010 činil 618 milionů švýcarských franků. WIPO má 950 zaměstnanců. V roce 2000 byla smlouva WIPO implementována do práva EU, i když EU už měla svoji vlastní úpravu. Dle rozhodnutí Rady ze dne 16. března 2000, předmět smlouvy Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském (WCT) a předmět smlouvy Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech (WPPT) spadají ze značné části do působnosti směrnic Společenství v této oblasti již existujících.⁵⁴ Smlouva WPPT, stanovila mezinárodní ochranu práv autorů a některých držitelů souvisejících práv a poprvé zohlednila hospodářský a technický vývoj v digitálním prostředí.

Obr. 1: Úmluvy patřící do WIPO⁵⁵

5.2 Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví TRIPS

Od roku 1994, kdy se poprvé komercializoval internet, nastupuje globalizace, zrychlují se pohyby informací a dochází ke stále větším potřebám ochrany duševního vlastnictví. Tato doba s sebou přináší nespočet nových smluv a opatření. Zatím neexistoval ucelený systém autorského práva po celém světě. To mohlo na mezinárodní úrovni vyvodit špatné důsledky v ekonomických vztazích a tak další dohoda regulující právo duševního vlastnictví tedy přišla na svět až v roce 1994, jako Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (World Trade Organization Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property, obecně známá pod zkratkou **TRIPS**), která stanovuje minimální úroveň ochrany duševního vlastnictví. Také specifikuje donucovací mechanismy, a je komunikační platformou pro řešení mezinárodních sporů souvisejících s duševním vlastnictvím. V současnosti je

⁵⁴STUDENTSUMMIT. *Background report : Světová obchodní organizace : Práva k duševnímu vlastnictví (TRIPS)* [online]. AMO: 2011 [2013-04-02]. Dostupné z WWW: <http://www.studentsummit.cz/data/1296060127925BGR_WTO_TRIPS.pdf>.

⁵⁵WIPO. *WIPO Treaties*. [online]. WIPO: 2003 [2013-04-02]. Dostupní z WWW: <<http://www.wipo.int/treaties/en/general/#birpi>>.

nejkomplexnější dohodou o právech duševního vlastnictví v obchodní oblasti.⁵⁶ Pro svoje silné zázemí v oblasti mezinárodního obchodu není spravována WIPO, ale je jedním ze tří hlavních pilířů Světové obchodní organizace WTO. Teprve tato významná dohoda poprvé mezi chráněná díla zařadila i počítačové programy.

Dohoda TRIPS je jednou z 25 mnohostranných mezinárodních dohod týkajících se mezinárodního obchodu, které byly uzavřeny v rámci tzv. Uruguayského kola v roce 1994 v Marrakeshi při jednání konference o Všeobecné dohodě o clech a obchodu (GATT). Tato konference, která se v průběhu let stala stálou mezinárodní organizací, byla přijetím závěru přeměněna na WTO. Základním cílem bylo zmenšit deformace a překážky mezinárodního obchodu, podporovat účinnou a přiměřenou ochranu práv k duševnímu vlastnictví a zajistit, aby se opatření a postupy k dodržování práv k duševnímu vlastnictví nestaly překážkami oprávněného obchodu.⁵⁷ WTO byla založena v roce 1995 jako nástupce a je jediným mezinárodním orgánem zabývajícím se pravidly globálního obchodu mezi státy. WTO není specializovanou agenturou Spojených národů, má však s OSN uzavřené dohody o spolupráci⁵⁸ a v našem případě mluvíme o dohodě o spolupráci mezi WIPO (jako součást OSN) a WTO.

V dohodě TRIPS se duševním vlastnictvím myslí všechny kategorie duševního vlastnictví a zahrnují autorská a související práva, obchodní značky, zeměpisná označení, průmyslové vzory, patenty, design integrovaných obvodů a ochranu nezveřejněných informací. Dohoda TRIPS stanovuje základní principy

- **Nediskriminace** je základním principem (národní zacházení a poskytování nejvyšších výhod) všech dohod WTO, tedy i dohody TRIPS.
- **Technologický pokrok** je druhým základním principem: když je vynálezci či tvůrci přiznána patentová nebo autorská ochrana, získá právo bránit dalším osobám v neoprávněném kopírování. Společnost jako celek vidí tuto dočasnou ochranu jako stimul k vývoji nové technologie a výtvorů, které budou nakonec dostupné všem. Dohoda TRIPS uznává potřebu rovnováhy. Říká, že ochrana duševního vlastnictví by měla přispět k technické inovaci a transferu technologií.

⁵⁶KINSELLA, S. *Against Intellectual Property*. Auburn : Ludwig von Mises Institut, 2008. 71s. ISBN 19-335-2032-5.

⁵⁷OSN. Specializované agentury : Světová organizace duševního vlastnictví. *Osn.cz* [online]. © 2005 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.osn.cz/system-osn/specializovane-agentury/?i=127>>.

- **Prospěch** by měli získat výrobci i uživatelé. Jak tvrdí dohoda, zvýší se tím i sociální a ekonomický blahobyt.⁵⁹

Dohoda je rozdělena na 7 částí, první část obsahuje obecná ustanovení, druhá je rozdělena na 7 oddílů, které se věnují jednotlivým kategoriím duševního vlastnictví, další části se věnují prostředkům, které slouží k dodržování práv, jak práva získat a udržovat a jak řešit spory v této oblasti. Pokud se podíváme na 7 oddílů druhé části, zjistíme, že dohoda TRIPS se nevěnuje jen autorskému právu jak je tomu v oddílu 1, ale věnuje se i dalším kategoriím a to jsou patenty, ochranné známky, zeměpisná označení, průmyslové vzory, topografiím (Layout-Designs) integrovaných obvodů a ochraně nezveřejněných informací, kontrole protikorupčních praktik ve smluvních licencích.

Budu se věnovat jen části 2 oddílu 1 – Autorské právo a práva příbuzná. Ihned v článku 9 je vymezen vztah k Bernské úmluvě - členové se přizpůsobí článkům 1 až 21 Bernské úmluvy (1971) a příloze k ní.⁶⁰ Bernská úmluva hraje velkou roli ve smlouvě TRIPS a často na ní odkazuje, ale některé části byly výslovně vyňaty, třeba kvůli nesouhlasu USA se zavedením ochrany morálních práv kvůli rozdílnému přístupu angloamerického systému autorských práv, ale touto problematikou se v mé bakalářské práci nebudu zabývat. TRIPS dále zaručuje, že **počítačové programy**, ať už ve zdrojovém kódu, nebo jiné podobě, by měly být **chráněny jako literární díla** podle pravidel stanovených smlouvou z Bernu. Dále rozšiřuje mezinárodní autorská práva o zápujční právo – autoři počítačových programů nebo produkční hudby musí mít právo zakázat zapůjčování svých děl veřejnosti. Stejně právo platí pro filmy, u nichž půjčování děl vede k masovému kopírování a pirátství, a brání tak autorům v potencionálních ziscích.⁶¹

Nejdůležitějším příspěvkem dohody je část o vynucování. Zde je řečeno, že porušení se trestá vnitřním právem státu podle jeho vnitřních předpisů. V dohodě nalezneme i základní pravidla pro trestní postih pachatelů, kteří se dopustí porušení práv duševního vlastnictví. Navrhuje peněžní pokuty, zabavení a zničení předmětů, které

⁵⁹STUDENTSUMMIT. *Background report : Světová obchodní organizace : Práva k duševnímu vlastnictví (TRIPS)* [online]. AMO: 2011 [2013-04-02]. Dostupné z WWW: <http://www.studentsummit.cz/data/1296060127925BGR_WTO_TRIPS.pdf>.

⁶⁰DOBŘICHOVSKÝ, T. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví v kontextu evropského práva, dohody TRIPS a aktivit WIPO*. Praha : Linde, 2004. 225s. ISBN 80-720-1467-6.

⁶¹STUDENTSUMMIT. *Background report : Světová obchodní organizace : Práva k duševnímu vlastnictví (TRIPS)* [online]. AMO: 2011 [2013-04-02]. Dostupné z WWW: <http://www.studentsummit.cz/data/1296060127925BGR_WTO_TRIPS.pdf>.

sloužily při spáchání trestného činu, navrhuje i tresty odnětí svobody ⁶²Členové zajistí, aby přinejmenším v případech úmyslného padělání ochranné známky nebo porušení autorského práva v komerčním měřítku bylo zavedeno trestní řízení a tresty. Nápravná opatření budou zahrnovat trest odnětí svobody a/nebo peněžité pokuty dostatečně vysoké, aby působily jako odstrašující prostředek, odpovídající úrovni trestů za trestné činy, odpovídající závažnosti.⁶³

V posledním a závěrečném ustanovení je v článku 68 ustanovena Rada pro obchodní aspekty práv k duševnímu vlastnictví. Rada pro TRIPS bude sledovat působení této Dohody a zvláště plnění z ní vyplvajících závazků Členy a poskytne jim možnost konzultovat otázky obchodních aspektů práv k duševnímu vlastnictví. Bude vykonávat ty další pravomoci, kterými jí Členové pověří, a bude zejména poskytovat pomoc, o níž jí požádají v souvislosti s řízením při řešení sporů.⁶⁴

5.2.1 WTO a TRIPS vs WIPO

Na rozdíl od WIPO, TRIPS se zabývá obchodními aspekty duševního vlastnictví, zatímco dohoda, jež spravuje WIPO, řeší mezinárodní problematiku duševního vlastnictví jako takovou. Dalším velkým rozdílem mezi WIPO a TRIPS je vymahatelnost smluv. WIPO spravuje a zahrnuje široké množství smluv a jejími členy jsou i významné státy, které v některých případech nejsou členy WTO, tudíž ani členy TRIPS. TRIPS má však díky začlenění pod WTO mechanismy, jež umožňují ochranu práv duševního vlastnictví vynutit.

V porovnání s mezinárodními smlouvami, které spravuje WIPO, má Dohoda TRIPS z hlediska počtu členů širší pokrytí zejména o rozvojové země, které nejsou členy těchto mezinárodních smluv. Na druhé straně nezahrnuje některé významné země, které nejsou členy Dohody o WTO, které jsou naopak členy smluv WIPO. V současné době dohody o volném obchodě uzavírané mezi Evropskou unií a třetími zeměmi obsahují rovněž ustanovení k právům duševního vlastnictví, která vycházejí z velké

⁶²JEZEK, J. Ochrana duševního vlastnictví na internetu. In *Americký kongres 2012 : výbor pro justici* [online]. Centrum diplomacie a politiky, 2012 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z WWW: <http://www.americkykongres.cz/documents/vj_s_ochrana_dusevniho_vlastnictvi.pdf>.

⁶³DOBŘICHOVSKÝ, T. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví v kontextu evropského práva, dohody TRIPS a aktivit WIPO*. Praha : Linde, 2004. 225s. ISBN 80-720-1467-6.

⁶⁴DOBŘICHOVSKÝ, T. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví v kontextu evropského práva, dohody TRIPS a aktivit WIPO*. Praha : Linde, 2004. 225s. ISBN 80-720-1467-6.

míry z Dohody TRIPS.⁶⁵ V roce 1996 vešla v účinnost **Dohoda o spolupráci mezi WTO a WIPO**. O spolupráci se mluví zejména ve třech oblastech:

- v notifikaci, přístupnosti a překladu národních úprav jednotlivých členských států
- v implementaci procedur na ochranu národních znaků
- v oblasti technické spolupráce⁶⁶

I přes výsadní postavení, které WIPO měla, je její pozice nyní oslabována ve prospěch WTO, tedy konkurující instituci zastřešující nový právní řád ochrany duševního vlastnictví. Nicméně pro dosažení cílů WTO je sblížování a spolupráce WTO s WIPO nezbytná zejména pro to, aby se vyloučila nežádoucí duplicita.⁶⁷

5.3 Americký vývoj

Historie amerického autorského zákona vznikla se zavedením knihtisku v Anglii v pozdním patnáctém století. Jak počet strojů vzrostl, orgány se snažily kontrolovat vydávání knih. Tyto práva v Anglii zařadil zákon The Statute of Anne, ale tento zákon chránil autory přímo, autoři mohli kontrolovat práva, která se vztahovala ke kopiím děl.⁶⁸ Předtím platil živnostenský zákon, který založil registr licencovaných knih, do kterého se musela společnost zapsat, a následně mohla nakládat s právem, ale pro autora byl přínos minimální, protože aby mohl knihu publikovat, musel se přihlásit k nakladatelství nebo ke knihkupci.⁶⁹ USA čerpá z práva právě od Velké Británie.

Ve Spojených státech amerických byly přijaty dva zákony, a to Patent Act of 1790 a Copyright Act of 1790, „tedy obdoba autorského zákona z Anglie, upravovala pouze mapy, grafy a knihy, přičemž ochrana trvala po dobu 14 let s možností prodloužení na dalších 14 let. Postupem času byla ochrana rozšířena na hudební a grafická díla. Dále se přidala fotografie a film, US Copyright Act byl mnohokrát měněn a doplňován. V roce 1909 došlo k rozšíření trvání ochrany autorských práv na 28

⁶⁵MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Výchozí texty dohody TRIPS. *Mpo.cz* [online]. © 2005 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument6336.html>>.

⁶⁶PRIBIL, J. *Řešení sporů na půdě Světové obchodní organizace o dodržování práv duševního vlastnictví*. Brno, 2008. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně, Fakulta právnická, Katedra mezinárodního a evropského práva. Vedoucí práce Filip Krepelka.

⁶⁷KRÁLÍKOVÁ, Z. *Ochrana duševního vlastnictví v rámci WTO*. Brno, 2009. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně, Fakulta právnická, Katedra mezinárodního a evropského práva. Vedoucí práce Jiří Valdhans.

⁶⁸JOHNS, A. *Piracy : the intellectual property wars from Gutenberg to Gates*. Chicago : The University of Chicago Press, 2009. 626 s. ISBN 02-264-0118-9.

⁶⁹ASSOCIATION OF RESEARCH LIBRARIES. Copyrights & IP. *ArL.org* [online]. © 2013 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.arl.org/focus-areas/copyright-ip/2486-copyright-timeline>>.

let s možností obnovy na dalších 28 let. V roce 1976 dochází k dalšímu rozšíření. Tentokrát na 75 let od publikování, nebo na dobu života autora a dalších 50 let. Na rozdíl od našeho autorského zákona US Copyright Act nerozlišuje mezi jednotlivými podobami vyjádření díla (hmotná a elektronická), a proto se právo na šíření díla může týkat i oblasti Internetu a digitálních přenosů. Je zřejmé, že tyto jednotlivé způsoby užití díla se často překrývají. I díky tomu se některá soudní rozhodnutí liší v otázce, které právo vlastně bylo porušeno. To ale nic nemění na tom, že zpřístupnění díla prostřednictvím Internetu je užitím díla ve smyslu § 106 US Copyright Act.⁷⁰ Důležité je také zmínit doktrínu „Fair Use“, která umožňuje omezené užití díla, bez nutnosti svolení subjektu, kterému náleží práva, přičemž jeho užití musí sloužit k převážně neziskovým vzdělávacím nebo obdobným účelům.⁷¹ V roce 1997 prezident Clinton podepsal a zařadil tak do zákona No Electronic Theft Act (NET Act). Rozšířil tak autorské práva i do digitálního prostředí. NET Act umožňuje označit jako zločin kopírování, reprodukci, distribuci nebo sdílení kopií na internetu, ale jen v případě, když osoba, která takto koná, vydělává peníze.⁷²

V USA za poslední dobu byl navržen nespočet zákonů, které mají ochraňovat porušování duševního vlastnictví, ale většina takovýchto zákonů budí velmi silný odpor ze strany veřejnosti, protože jsou vnímána jako porušování osobní svobody nebo svobody slova a tisku a ohrožují svobodnou strukturu internetu. Většina zdrojů uvádí, že hlavními iniciátory požadující razantní změnu zákonů je filmový průmysl a proto tyto nové zákony jsou podporovány hlavně z řad velkých filmových studií, herců, filmových distributorů atd.

Jak je tomu i v Evropě, USA si je vědomé, že je potřeba přijmout nové zákony, které budou chránit internet a i samotné autory. Zákonodárci by si ale měli uvědomit, že internet má velkou moc nejen jako jeho internetoví giganti, ale jeho prostřednictvím mohou média zmobilizovat protesty proti zákonům, které nejsou pro internet a lidi výhodná. Zatím je legislativa jen u navrhování zákonů a k jejich schvalování obvykle nedojde. Je možné, že ze stran politiků jde spíše o populismus jak se zalíbit svým voličům, ale také je zde možnost, že si opravdu nejsme vědomi toho, jak velké omezení

⁷⁰ČERMÁK, J. *Internet a autorské právo*. Praha : Linde Praha, 2003. 251 s. ISBN 80-720-1423-4.

⁷¹JEZEK, J. Ochrana duševního vlastnictví na internetu. In *Americký kongres 2012 : výbor pro justici* [online]. Centrum diplomacie a politiky, 2012 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z WWW: <http://www.americkykongres.cz/documents/vj_s_ochrana_dusevniho_vlastnictvi.pdf>.

⁷²HUNNEWELL, L. *Internet piracy*. Minnesota : ABDO Publishing Company, 2008. 112 s. ISBN 978-1-59928-862-8.

by zákony nakonec znamenaly a jaká moc by se organizacím a státům dostala (např. cenzurování).

5.3.1 Protect IP Act (PIPA)

Za zmínku stojí zejména poslední smlouvy, které reagují na potřebu ochrany autorských práv tvrdším způsobem. Smlouva Digital Milenium Copyright Act of 1998 (DMCA) např. omezuje odpovědnost poskytovatelů internetu a odebírá je z odpovědnosti za to, co lidé stahují (toto by měnila dohoda ACTA, která naopak předpokládala aktivní účast poskytovatelů při nahlašování porušování autorských práv).

Dalšími v pořadí byly Protect IP Act (PIPA) a Stop Online Piracy Act (SOPA). PIPA je návrhem zákona „s cílem poskytnout federální americké vládě a držitelům autorských práv další nástroj k omezení přístupu k „podvodným webovým stránkám zaměřeným na porušování autorských práv či na padělané zboží“ a to převážně těm, které jsou registrované mimo Spojené státy americké.“⁷³ PIPA se snaží prosadit metodu, jak nechat zmizet z internetu weby, které jsou podezřelé z porušování autorských práv. Americké ministerstvo bude mít moc získat soudní příkaz proti webové stránce, která **údajně** porušuje autorská práva, a donutila by vyhledávače, poskytovatele internetu, internetové reklamní společnosti, aby tato stránka od nich rychle zmizela. Pokud by WikiLeaks byla obviněna z distribuce chráněných interních bankovních dokumentů, mohl by být přístup na web z USA omezen.⁷⁴ Dohoda je zaměřena zejména na weby registrované mimo USA. Vzhledem k vlně nevole a četným protestům byl schvalovací protest pozastaven.

5.3.2 Stop Online Piracy Act (SOPA)

Návrh SOPA je velmi podobná návrhu PIPA. Také umožňuje „mizení“ nechtěných stránek za pomoci soudních příkazů ve vyhledávačích, ale oproti PIPA jde ještě více do detailů a umožňuje, aby soudy Spojených států amerických mohly nařizovat Internetovým zprostředkovatelům, „aby jejich DNS servery nepřekládaly konkrétní internetové adresy správně, ale aby přesměrovaly uživatele Internetu na jiné IP adresy, kde by byla informace o důvodech znepřístupnění zahraničních serverů, které

⁷³JEZEK, J. Ochrana duševního vlastnictví na internetu. In *Americký kongres 2012 : výbor pro justici* [online]. Centrum diplomacie a politiky, 2012 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z WWW: <http://www.americkykongres.cz/documents/vj_s_ochrana_dusevniho_vlastnictvi.pdf>.

⁷⁴MCCULLAGH, D. Senate bill amounts to death penalty for Web sites. In *CSNET* [online]. 12.5.2011, 3 PM [cit 2013-04-13]. Dostupné z WWW: <http://news.cnet.com/8301-31921_3-20062398-281.html>.

podle soudu porušují americká práva.⁷⁵ Stejně jako PIPA, SOPA na americkém poli neuspěla.

K protestu proti smlouvě se přidala i světoznámá internetová encyklopedie wikipedie tedy její anglická verze, bude vypnuta na 24 h. Wikipedie chtěla zdůraznit její nesouhlas s touto novou plánovanou legislativou. Pod oznamovacím okénkem byl ovšem napsaný návod, jak je nadále možné Wikipedii používat, i když je vypnuta. Proti zákonům se postavily i další internetové portály včetně Google, Twitteru, Facebooku atd.

5.3.3 ACTA vs PIPA a SOPA

Dohoda ACTA byla schválena v Evropě až po smlouvách PIPA a SOPA a zdá se, že se inspirovala nejenom z jejich obsahu. Schvalování při tajných jednání, žádné veřejné diskuze a zavřené dveře při přednáškách, to je proces schvalování, který probíhal u všech třech smluv. Během něj vznikaly masové protesty a média jim dala velký prostor.

Na první pohled, je Dohoda ACTA obsahem neuvěřitelně podobná americkým dohodám. Tím způsobem, že umožňuje vypnutí webových stránek. Jediný rozdíl je, že SOPA/PIPA by měl pouze umožnit zastavit podezřelý obsah jen z tuzemských firem. Ale ACTA nečiní žádný rozdíl. K dispozici je i ustanovení s názvem "hrozící porušení," které může být spácháno pouze tím, že navštívíte webovou stránku s nelegálně sdílenými médii. To znamená, že i když nemáte v úmyslu navštívit nebo používat pirátský materiál, bude se předpokládat, že právě tím, že navštívíte webovou stránku, která má na tento odkaz, chcete tento pirátský materiál použít.

Tímto se Dohoda ACTA stává horší jak dohody SOPA/PIPA, protože dává větší pravomoci vládám, při sledování a cenzurách různých aktivit.⁷⁶ Na rozdíl od dohody SOPA a PIPA byla ACTA schválena, ale při ratifikaci Evropským parlamentem nakonec neobstála.

⁷⁵JEZEK, J. Ochrana duševního vlastnictví na internetu. In *Americký kongres 2012 : výbor pro justici* [online]. Centrum diplomacie a politiky, 2012 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z WWW: <http://www.americkykongres.cz/documents/vj_s_ochrana_dusevniho_vlastnictvi.pdf>.

⁷⁶FOLEY, M. ACTA:Worse than SOPA/PIPA. In *pnosker.com* [online]. 30.1.2012 [cit. 2013-04-14]. Dostupné z WWW: <<http://tech.pnosker.com/2012/01/30/acta-worse-than-sopa-pipa/>>.

6 Kvantitativní výzkum - dotazníkové šetření

Kvantitativní výzkum této bakalářské práce obsahuje dotazníkové šetření.

6.1 Dotazníkové šetření - úvod

Cílem dotazníkového šetření je zjištění znalosti smluv zabývajících se autorským právem veřejností a její postoj k porušování práv. V první části zjišťuje všeobecnou znalost zákonů autorského práva, poté se zaměřuje na samotnou Dohodu ACTA. Zjišťuje názor na průběh schvalování dohody ACTA a na samotnou dohodu a její dopady v případě přijetí. Na konci se zabývá porušováním autorských práv a stahováním nebo sdílením nelegálního softwaru, s otázkou zda veřejnost páchá tuto trestnou činnost.

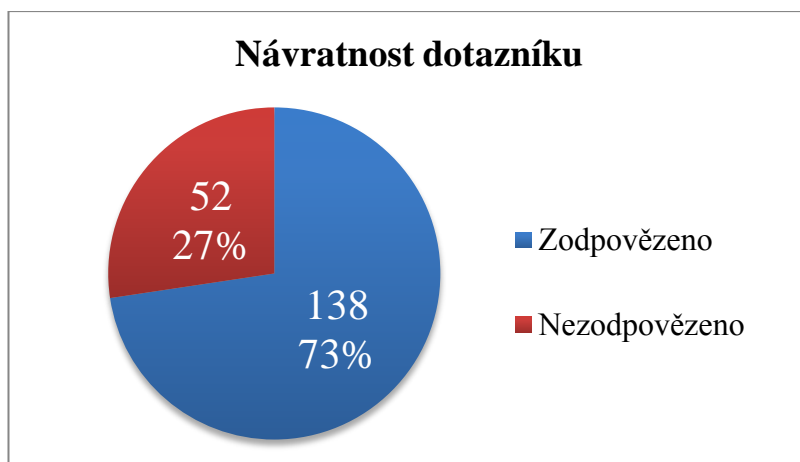
Dotazník byl zaměřen na co největší počet respondentů, kteří se mohli setkat s porušováním autorských práv na internetu a byl dostupný jen elektronickou formou, pomocí portálu survio.cz, zejména proto, aby zacílil respondenty užívající internet. Dotazník byl umístěn na webové stránky, kde se předpokládala větší gramotnost uživatelů internetu a větší zkušenosti se sdílením a stahováním dat.

Sběr dat byl realizován pomocí dotazníku, který obsahoval 14 otázek z toho tři základní otázky ohledně věku, pohlaví a dosaženého vzdělání. Dále okruh 3 otázek týkající se znalosti smluv a jejich právní ochrany. Další část zjišťuje vědomosti respondentů ze samotné Dohody ACTA. V závěru se snaží šetření zjistit, zda respondenti mají zkušenost s porušováním autorských práv a pokud ano, co je tím důvodem. Dotazník byl opatřen úvodním textem, který uvedl, jaké téma dotazníkové šetření řeší, proč je šetření realizováno a utvrzení o anonymitě. Cílem dotazníku bylo potvrzení nebo vyvrácení hypotéz:

1. Respondenti nemají v povědomí jiné smlouvy o autorském právu, než-li ty, které byly medializované.
2. Šíření nelegálního softwaru by se, dle názoru respondentů, se zavedením dohody ACTA snížilo.
3. Aktivních účastníků proti dohodě ACTA je více jak 20% dotázaných.
4. Hlavním důvodem softwarového pirátství je vysoká cena originálních nosičů.

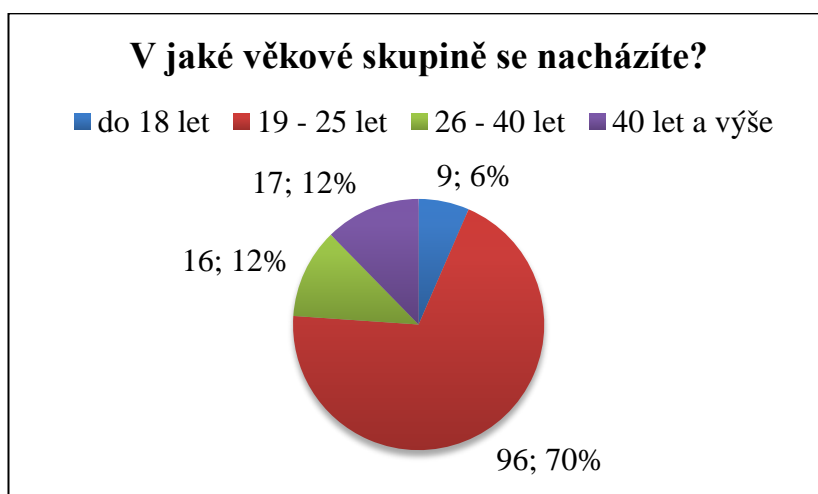
6.2 Vyhodnocení dotazníku

Graf 4: Návratnost dotazníku⁷⁷

Z grafu 4 vyplývá, že dotazník byl vyplněn celkem 138 respondenty a 52 respondentů dotazník nedokončilo a neodevzdalo. Vzhledem k atraktivnosti tématu dotazníkového šetření, byla tato návratnost 73% očekávána.

Graf 5: Věk respondentů⁷⁸

Graf 5 ukazuje rozličnost pohlaví respondentů. Z velikosti červené výseče vyplývá, že nejvíce zastoupenou věkovou skupinou byl věk 19 – 25 let a nejméně modrá výseč, tedy respondenti do 18 let.

⁷⁷Vlastní zdroj.

⁷⁸Vlastní zdroj.

Graf 6: Pohlaví respondentů⁷⁹

Z grafu 6 vyplývá, že dotazníkového šetření se zúčastnilo z celkového počtu 138 respondentů 103 mužů a 35 žen.

Graf 7: Vzdelání respondentů⁸⁰

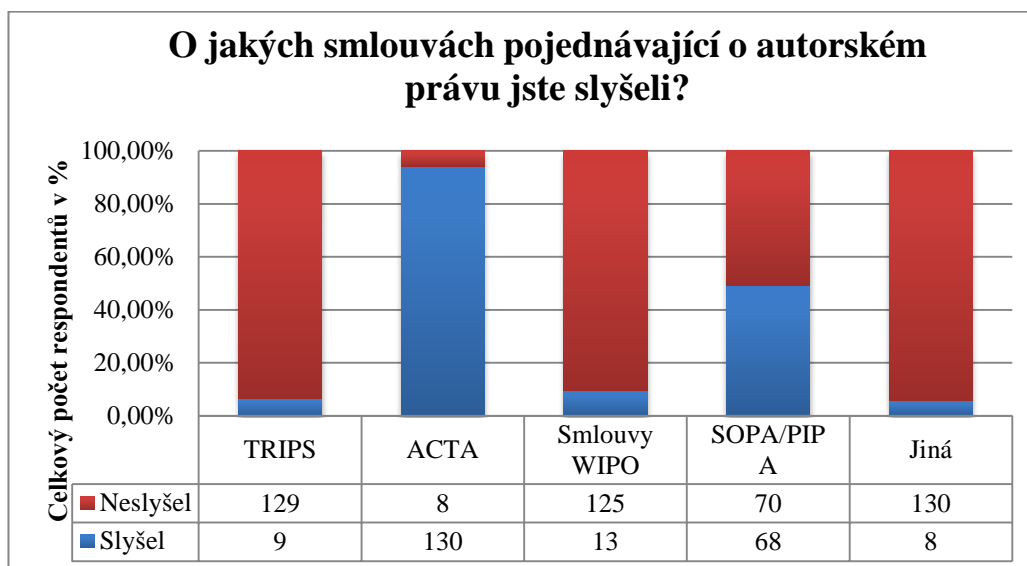

Graf 7 zobrazuje rozdělení respondentů podle úrovně jejich vzdělání. Největší podíl respondentů má dokončeno úplné střední vzdělání s maturitou.

⁷⁹Vlastní zdroj.

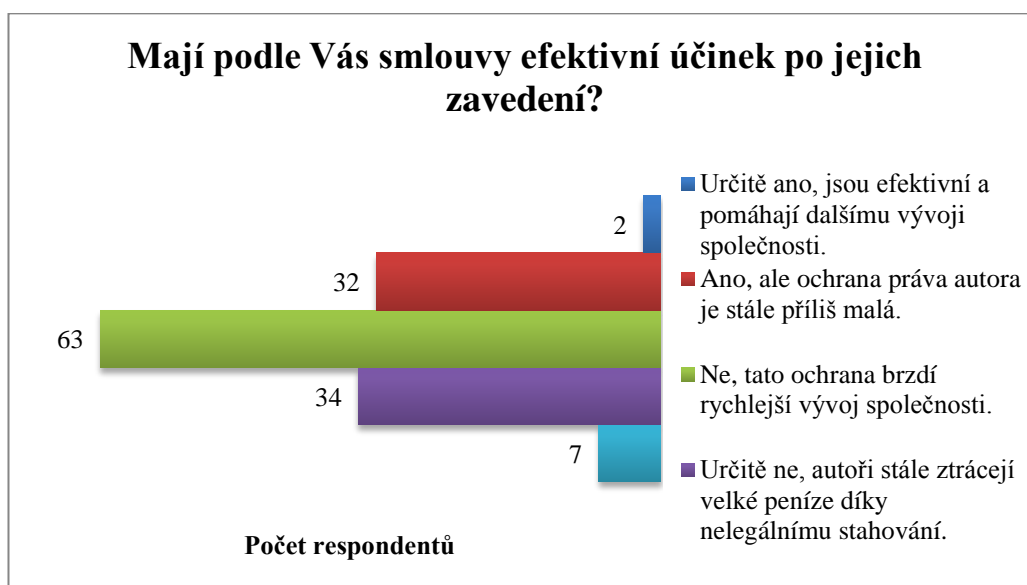
⁸⁰Vlastní zdroj.

Graf 8: Znalost smluv autorského práva⁸¹

Graf 8 ukazuje podíl respondentů, kteří o smlouvách slyšeli (modrý sloupec), vůči zbytku z celkového počtu všech respondentů v procentech (červený sloupec). Největší počet respondentů získala dohoda ACTA a to 130 hlasů a jen 8 z celkového počtu o této dohodě nikdy neslyšeli. U možnosti jiné respondenti odpovídali povětšinou možností žádná.

Graf 9: Efektivita smluv⁸²

Graf 9 přibližuje názor respondentů na to, jak jsou dle jejich mínění smlouvy efektivní ve splňování jejich cílů. Z těchto názorů vyplývá, že respondenti jsou nespokojeni s tím, jak smlouvy fungují a plně spokojeni jsou jen 2. V možnosti jiná

⁸¹Vlastní zdroj.

⁸²Vlastní zdroj.

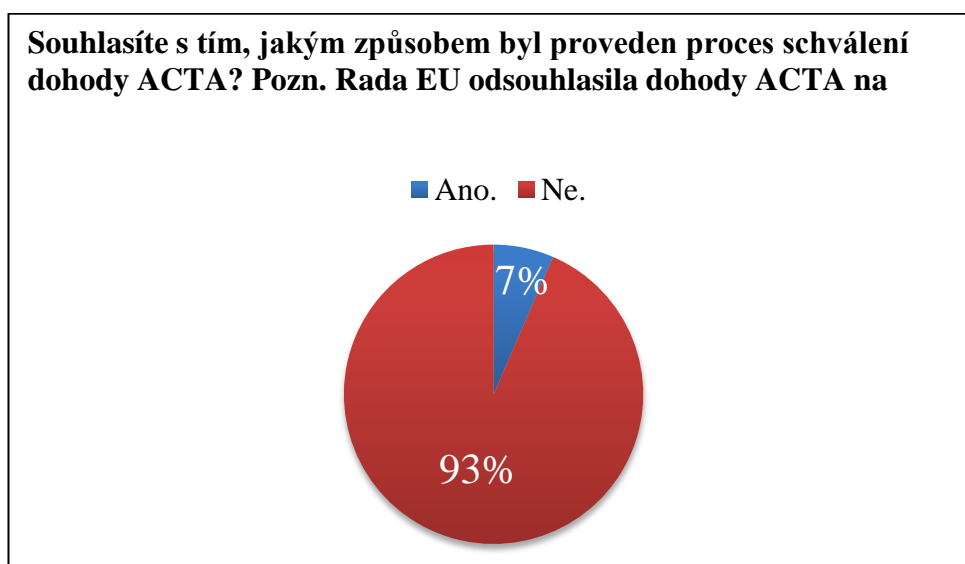
uváděli většinou, že neumějí daný problém posoudit, nebo že nejsou efektivní, protože nereflktují stav společnosti.

Graf 10: Odstrašení jako funkce trestního práva⁸³

Graf 10 odpovídá na otázku funkce trestního práva odstrašení. Z grafu jde vidět, že téměř 75% (červená výseč) respondentů nemá pocit, že existence autorského zákona a případný trestní postih je odrážuje od porušování těchto práv.

Graf 11: Ratifikace dohody ACTA⁸⁴

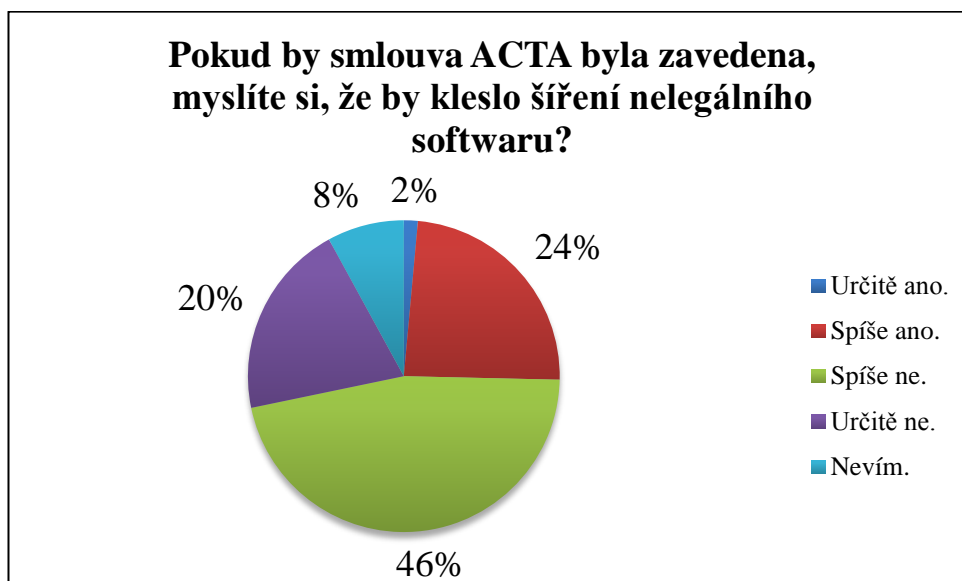

Graf 11 ukazuje, že zdrcující většina respondentů nesouhlasí s tajným schválením dohody ACTA (červená výseč).

⁸³Vlastní zdroj.

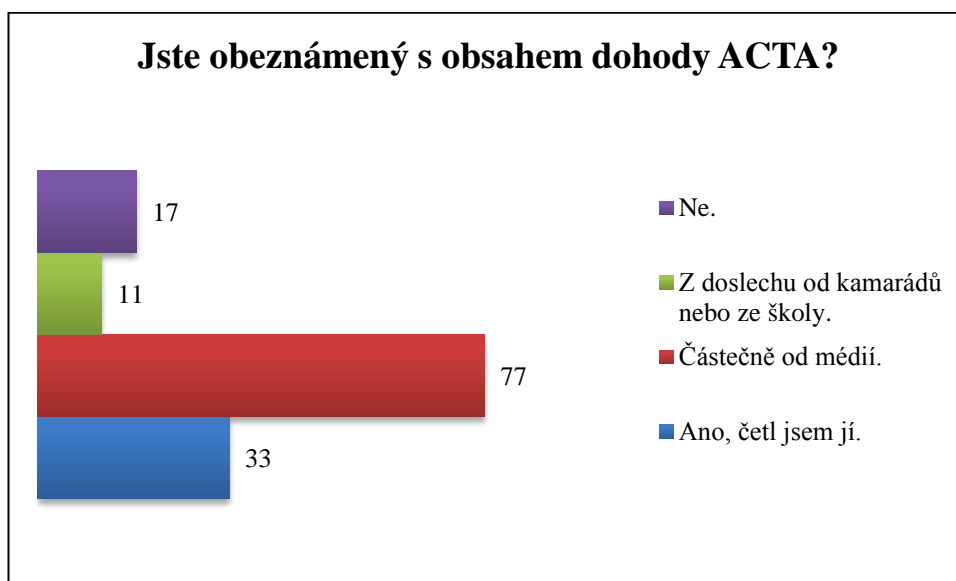
⁸⁴Vlastní zdroj.

Graf 12: Efektivita po zavedení dohody ACTA⁸⁵

Z grafu 12 vyplývá, že více jak polovina respondentů nevěří v to, že dohoda ACTA by zastavila tzv. softwarového pirátství (zelená a fialová výseč). V opak věří pouze 30% respondentů (modrá a červená výseč).

Graf 13: Obsah dohody ACTA⁸⁶

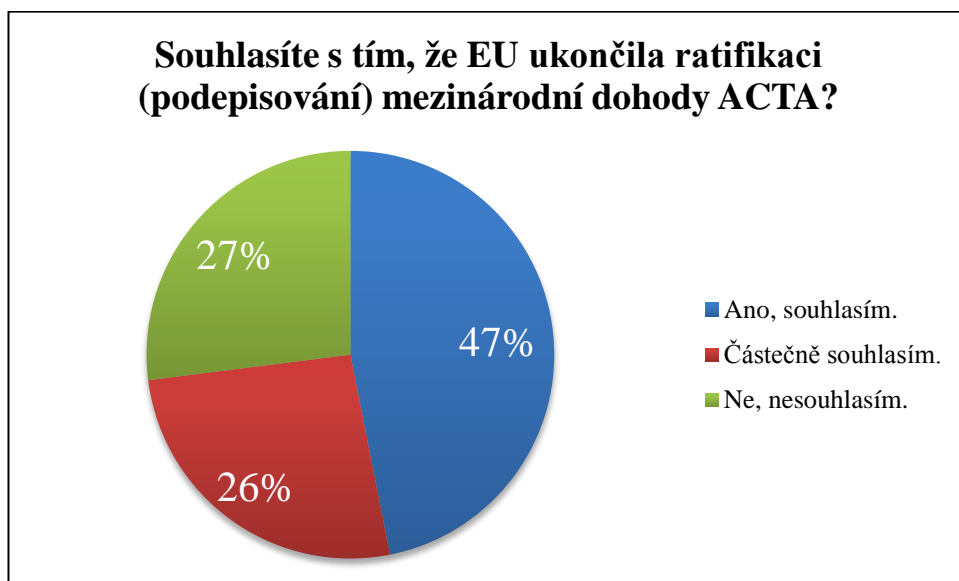

Graf 13 odpovídá na otázku, odkud jsou respondenti obeznámeni s dohodou ACTA. Dohodu četlo 33 respondentů, a je to číslo nad očekávání vysoké. Na druhé straně 77 respondentů o dohodě ACTA ví jen z médií.

⁸⁵Vlastní zdroj.

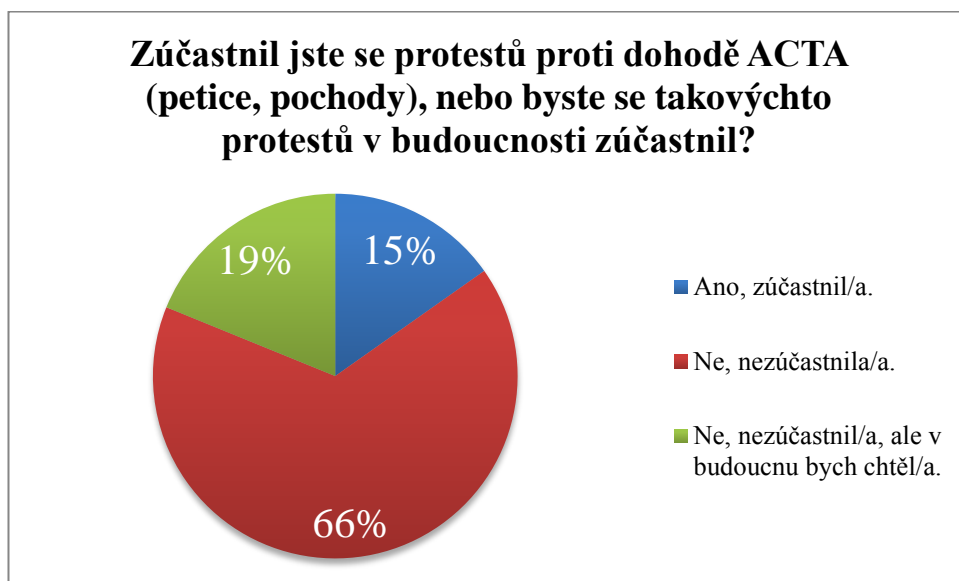
⁸⁶Vlastní zdroj.

Graf 14: Ukončení ratifikace dohody ACTA⁸⁷

Z grafu 14 plyne, že téměř 3/4 respondentů (modrá a červená výseč) souhlasí s ukončením ratifikace a celé dohody a jen 1/4 z nich (zelená výseč) nesouhlasí.

Graf 15: Protesty proti dohodě ACTA⁸⁸

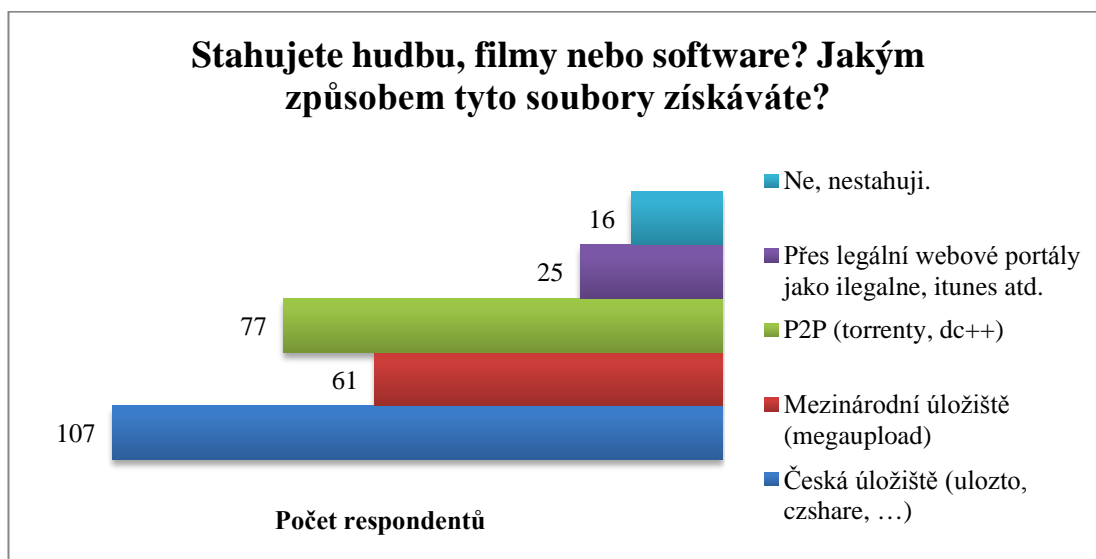

Graf 15 jasně znázorňuje, že respondenti se ve více jak polovině případů nezúčastnili protestů nebo psaní petic (červená výseč) a téměř 1/5 by se v budoucnu zúčastnila (zelená výseč).

⁸⁷Vlastní zdroj.

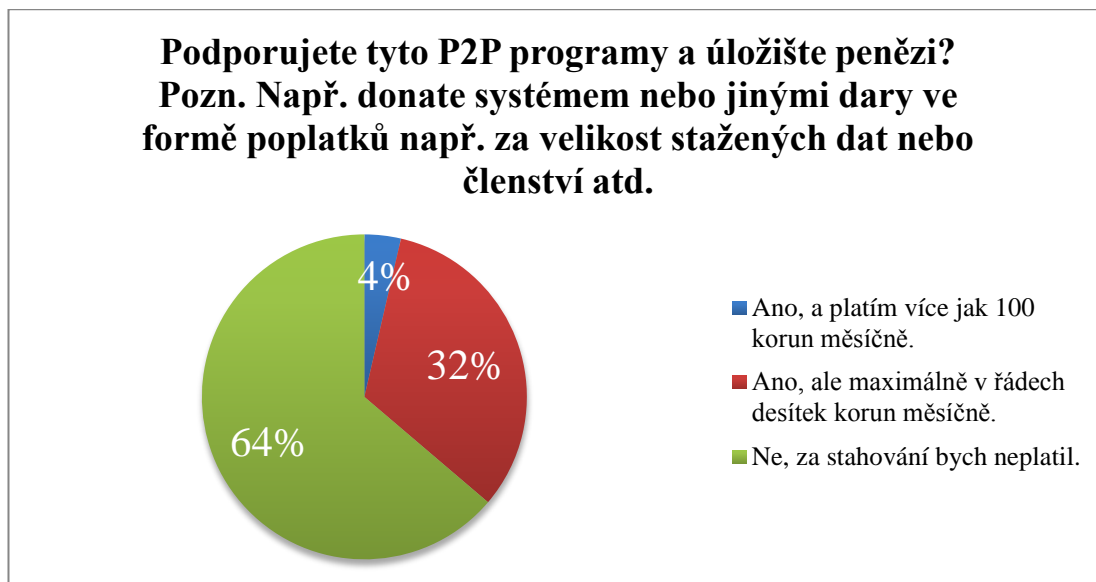
⁸⁸Vlastní zdroj.

Graf 16: Získávání souborů z internetu⁸⁹

Graf 16 zjišťuje, zda-li respondenti stahují na internetu a jakým způsobem. Celkem 107 hlasovalo pro česká úložiště, v 61 případech mezinárodní úložiště a 77 respondentů používá P2P programy pro sdílení a stahování dat. Jen 25 z nich uvedlo, že stahují přes legální webové stránky a 16 nestahuje vůbec.

Graf 17: Podpora úložišť a P2P programů⁹⁰

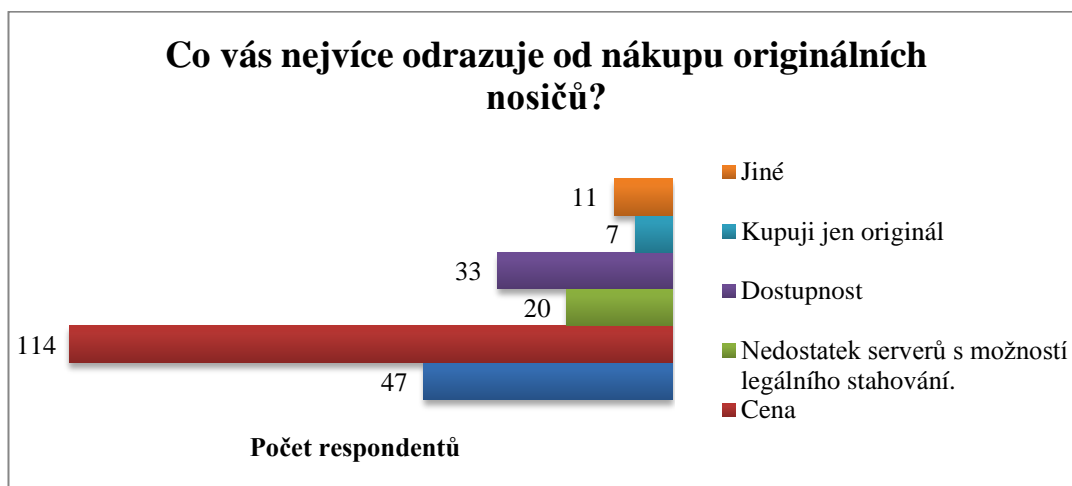

Graf 17 ukazuje, jak respondenti podporují, popřípadě nepodporují internetová úložiště nebo P2P projekty penězi. V nadpoloviční většině se shodují (zelená výseč), že za stahování by neplatily, ale 32% z celkového počtu je ochotna platit v řádech desítek korun.

⁸⁹Vlastní zdroj.

⁹⁰Vlastní zdroj.

Graf 18: Důvod softwarového pirátství⁹¹

Graf 18 zobrazuje důvody respondentů nekupování originálních nosičů. Drtivá většina z nich nekupuje z důvodu vysokých cen a 47 hlasů získalo i vědomí, že k autorům se nedostane takové množství peněz, jaké si lidé představují. V možnosti jiné povětšinou respondenti uváděli, že si např. u hudebních nosičů musí koupit celé CD kvůli jedné písničce, nebo si nejsou dopředu jisti kvalitou a tomu jestli budou např. s programem spokojeni, ale pokud jsou, jsou ochotni si i koupit originál.

6.3 Vyhodnocení hypotéz

1. Respondenti nemají v povědomí jiné smlouvy o autorském právu, než-li ty, které byly medializované.
 - Dohodu ACTA znalo více jak 90 % dotázaných a v otázce zabývající se znalostí dohody, více jak polovina odpověděla, že je s touto problematikou seznámena z médií. Méně jak 10 % respondentů znalo další smlouvy nebo dohody. Z toho vyplývá, že média mají velkou sílu a ovlivňují znalost veřejnosti, na druhou stranu byl i překvapující výsledek počtu 24% dotázaných, kteří dohodu četli. První hypotéza se **potvrdila**.
2. Šíření nelegálního softwaru by se, dle názoru respondentů, se zavedením dohody ACTA snížilo.
 - Více jak 70% respondentů nemá pocit, že je samotné odrazuje nynější úprava autorského práva, což je alarmující vysoké číslo. Bohužel ani v otázce jak by tomu bylo po zavedení dohody ACTA do naší legislativy, si tázaní z více jak 60% myslí, že by nekleslo šíření nelegálního softwaru. Hypotéza se **nepotvrdila**.

⁹¹Vlastní zdroj.

3. Aktivních účastníků proti dohodě ACTA je více jak 20% dotázaných.
- Ač s dohodou nesouhlasí více jak 70% dotázaných, protestu formou petic nebo jiných se zúčastnilo jen 15% a v budoucnu by se jich zúčastnilo jen o 20 % více, což je v porovnání s tím, kolik respondentů s dohodou nesouhlasí velmi malé číslo. Otázkou je, jak dobrou znalost obsahu dohody mají, protože to může být z velké části důvod, proč zbylá část neprotestovala. Nemuseli považovat dohodu ACTA za tak velkou hrozbu nebo si nebyli jisti, zda nejde jen o nafouklou bublinu zkonstruovanou médii. Hypotéza se **nepotvrdila**.
4. Hlavním důvodem softwarového pirátství je vysoká cena originálních nosičů.
- Cenu jako hlavní důvod softwarového pirátství si vybralo více jak 80% dotazovaných a zastínil veškeré další důvody, jako byla dostupnost nebo nedostatečné financování autorů. Otázkou je zda to má na svědomí nynější finanční krize nebo využívání některých freewarových napodobenin nebo nemají úctu k těmto autorským právům. Hypotéza **potvrdila** výsledky.

ZÁVĚR

Hlavní cíl bakalářské práce je analyzovat dohodu ACTA. Ta nezačala s ovlivňováním internetového prostředí nejlépe. Jako jeden z problémů dohody vidím průběh jejího schvalování. Pokud by se o dohodě mluvilo a nepředcházely jí vyjednávání za zavřenými dveřmi, nevyvolala by u veřejnosti strach a následné mediální šílenství. Další nepříjemností je fakt, že Česko nechalo někoho z ministerstva dohodu podepsat, ale když následně mělo dojít k ratifikaci českou vládou, bylo řečeno, „že se na to ještě jednou musí pořádně podívat.“ Tím, dle mého názoru, přiznali, že moc o dohodě nevědí. Velká část dohody byla upravena a místo slov „musí“ se obrací na slova „může“. Podle odborníků je jedním z velkých negativ smlouvy její obecnost, kdy si každý může některé články vysvětlit po svém a vzhledem k tomu, že byla upravována na mírnější formu, vypadly z ní téměř všechny články, které opravdu něco mohli změnit.

Dohoda ACTA, která nakonec nebyla ratifikována, byla pozastavena a splnila jeden cíl. Veřejnost o problémech autorských práv začíná mluvit a zabývat se jí. Z průzkumu plyne, že znalost těchto práv je na velmi malé úrovni a je třeba do povědomí lidí dostat myšlenku, že šíření nelegálního obsahu nebo i přivlastňování si jiných děl je zločin. Protipirátská unie v jedné panelové diskuzi mluvila o pokusu, kdy nechali namalovat malé děti obrázky v soutěži o ten, který bude nejhezčí. Všechny děti se těšily a vůbec nečekali, že pod jejich obrázkem bude přečteno jméno někoho jiného. Snaží se dětem vštípit myšlenku a demonstrovat jim, jak špatné a nepříjemné porušování autorských práv je. Nemyslím si, že problém porušování autorských práv je jen o tom, jaké máme zavedené právo, ale o tom jak lidé k této problematice přistupují. Dokud ve společnosti bude vládnout akceptace softwarového pirátství z řad veřejnosti, lidé budou cestu nelegálního sdílení a stahování nadále využívat.

Z dotazníkového šetření plyne, že téměř žádný respondent nemá problém se sdílením nelegálních dat na internetu. Ale na vině není jen moderní společnost, ale i vlastníci duševního vlastnictví, kteří se snaží za své produkty dostat co nejvyšší cenu a tím i veřejnost nutí k nelegálním cestám. Dle mého názoru dohoda ACTA ještě neměla poslední slovo a vrátí se v jiné upravené podobě zpět, ale již s promyšleným plánem, jak podpořit a ochránit práva autorů, ale také nepřipravit veřejnost o soukromí a svobodu.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ČERMÁK, J. *Internet a autorské právo*. Praha : Linde Praha, 2003. 251 s. ISBN 80-720-1423-4.
2. DOBŘICHOVSKÝ, T. *Moderní trendy práv k duševnímu vlastnictví v kontextu evropského práva, dohody TRIPS a aktivit WIPO*. Praha : Linde, 2004. 225s. ISBN 80-720-1467-6.
3. HUNNEWELL, L. *Internet piracy*. Minnesota : ABDO Publishing Company, 2008. 112 s. ISBN 978-1-59928-862-8.
4. JIROVSKÝ, V. *Kybernetická kriminalita : nejen o hackingu, crackingu, virech a trojských koních bez tajemství*. Praha : Grada, 2007. 284 s. ISBN 978-80-247-1561-2.
5. JOHNS, A. *Piracy : the intellectual property wars from Gutenberg to Gates*. Chicago : The University of Chicago Press, 2009. 626 s. ISBN 02-264-0118-9.
6. KINSELLA, S. *Against Intellectual Property*. Auburn : Ludwig von Mises Institut, 2008. 71s. ISBN 19-335-2032-5.
7. KRÁLÍKOVÁ, Z. *Ochrana duševního vlastnictví v rámci WTO*. Brno, 2009. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně, Fakulta právnická, Katedra mezinárodního a evropského práva. Vedoucí práce Jiří Valdhans.
8. MATĚJKA, M. *Počítačová kriminalita*. Praha : Computer Press, 2002. 106s. ISBN 80-722-6419-2.
9. MUSIL, S. *Počítačová kriminalita: nástin problematiky : kompendium názorů specialistů*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2000, 281 s. ISBN 80-860-0880-0.
10. NYGRÝN, P., ČÍŽEK, J. Černobíle: ACTA. Computer. 2012, roč. 18, č.4, s. 85. ISSN 1210-8790.
11. PRIBIL, J. *Řešení sporů na půdě Světové obchodní organizace o dodržování práv duševního vlastnictví*. Brno, 2008. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně, Fakulta právnická, Katedra mezinárodního a evropského práva. Vedoucí práce Filip Krepelka.

12. REICHMAN, J., LANGE, D. *Bargaining around the TRIPS agreement : the case for ongoing public-private initiatives to facilitate worldwide intellectual property transactions*. Brussels, 1999. Research paper. Fordham university, School of Law.
13. SCHILDBERGER, J. *Odpovědnost Internetový ISP*. Brno, 2010/2011. Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně, Fakulta právnická, Ústav práva a technologie. Vedoucí práce Radim Polčák.
14. SMEJKAL, V. *Počítačové právo*. Praha : C. H. Beck, 1995. 264 s. ISBN 80-717-9009-5.
15. VANDĚLÍK, K. *Trestněprávní odpovědnost vyplývající z porušování autorského práva při práci s výpočetní technikou*. Brno, 2007. Bakalářská práce. Masarykova univerzita v Brně, Fakulta právnická, Katedra trestního práva. Vedoucí práce Věra Kalvodová.

Elektronické zdroje

1. ASSOCIATION OF RESEARCH LIBRARIES. Copyrights & IP. *Arl.org* [online]. © 2013 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.arl.org/focus-areas/copyright-ip/2486-copyright-timeline>>.
2. AUTOCONT, IT specialisté žádají přísnější tresty za počítačovou kriminalitu. In *Autocont* [online]. 20.3.2012 [cit. 2013-01-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.autocont.cz/tiskove-zpravy/2012/it-specialiste-zadaji-prisnejsi-tresty-za-pocitacovou-kriminalitu>>.
3. BSA. *2010 piracy study* [online]. BSA: 2011 [2013-04-17]. Dostupný z WWW: <http://globalstudy.bsa.org/2010/downloads/study_pdf/2010_BSA_Piracy_Study-Standard.pdf>.
4. COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION. Conclusion of the ACTA. *Europa.eu* [online]. © 2011 [cit. 2013-02-15]. Dostupné z WWW: <<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/11/st12/st12193.en11.pdf>>.
5. COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION. *Council meeting : Agriculture and Fisheries* [online]. Brussels: 16.12.2011 [2013-02-05]. Dostupné z WWW: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/agricult/127031.pdf>.
6. ČT24, Za nelegální Simpsonovi je vyšetřován třetí člověk. In *ČT24* [online]. 3.4.2008, 9 AM [cit. 2013-02-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/10737-za-nelegalni-simpsonovi-je-vysetrovan-treti-clovek>>.

7. DOLEČEK, M. Nehmotné statky (vynálezy, užité vzory, průmyslové vzory a ochranné známky). In *Businessinfo* [online]. 29.4.2009 [cit. 2013-01-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nehmotne-statky-vynalez-y-opu-4580.html>>.
8. DUNCAN, M. *The Rise and Fall of the Anti-Counterfeiting Trade Agreement (ACTA): Lessons for the European Union*. London, 2012. Research paper. Queen Mary University of London, School of Law Legal Studies. Dostupné z WWW: <<http://ssrn.com/abstract=2161764>>.
9. EU. Treaty of nice.: amending the treaty on european union, the treaties establishing the european communities and certain related acts. In: *EU treaty, European Union*. 2001. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/dat/12001C/pdf/12001C_EN.pdf>.
10. EUROPARLAMENT. ACTA now rejected by four EP committees. In *Europees parlement* [online]. 5.6.2012, 3 PM [cit. 2013-02-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.europarl.europa.eu/news/nl/pressroom/content/20120529IPR45936/html/ACTA-now-rejected-by-four-EP-committees>>.
11. EUROPEAN COMMISSION. What we do - cybercrime. *Ec.europa.eu* [online]. © 1995-2012 [cit. 2013-01-11]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/cybercrime/index_en.htm>.
12. FOLEY, M. ACTA:Worse than SOPA/PIPA. In *pnosker.com* [online]. 30.1.2012 [cit. 2013-04-14]. Dostupné z WWW: <<http://tech.pnosker.com/2012/01/30/acta-worse-than-sopa-pipa/>>.
13. JEZEK, J. Ochrana duševního vlastnictví na internetu. In *Americký kongres 2012 : výbor pro justici* [online]. Centrum diplomacie a politiky, 2012 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z WWW: <http://www.americkykongres.cz/documents/vj_s_ochrana_dusevniho_vlastnictvi.pdf>.
14. KAMINSKI, M. *An Overview and the Evolution of the Anti-Counterfeiting Trade Agreement*. Washington, DC, 2011. PIJIP Research Paper no. 17. American University Washington College of Law. Dostupné z WWW: <<http://digitalcommons.wcl.american.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1019&context=research>>.

15. KRČMÁŘ, P. ACTA prý pro Česko příliš nemění, jen zabetonovává aktuální špatný stav. In ROOT [online]. 8.2.2012 [cit. 2013-04-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.root.cz/clanky/acta-pry-pro-cesko-prilis-nemeni-jen-zabetonovava-aktualni-spatny-stav/>>.
16. LÁTAL, I. Počítačová (informační) kriminalita a úloha policisty při jejím řešení. In *Scritube* [online]. 1.3.1998 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.scritube.com/limba/ceha-slovaca/Potaov-informan-kriminalita-a-1513463.php>>.
17. MANA, M. Internetová populace. *Statistika&My* [online]. 2012, roč. 9, č. 3 [cit. 2013-01-11]. ISSN 1804-7149. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/BB0040343D/\\$File/1804120330_33.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/BB0040343D/$File/1804120330_33.pdf)>.
18. MCCULLAGH, D. Senate bill amounts to death penalty for Web sites. In *CSNET* [online]. 12.5.2011, 3 PM [cit. 2013-04-13]. Dostupné z WWW: <http://news.cnet.com/8301-31921_3-20062398-281.html>.
19. MICROSOFT. SAFETY&SECURITY CENTER. *Home : Resources* [online]. MICROSOFT, © 2013 [cit. 2013-01-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.microsoft.com/security/resources/botnet-what-is.aspx>>.
20. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. Východiska dohody TRIPS. *Mpo.cz* [online]. © 2005 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument6336.html>>.
21. MKCR. Autorské právo. *Mkcr.cz* [online]. © 2007 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.mkcr.cz/cz/autorske-pravo/caste-dotazy-508/>>.
22. ODS. Události, komentáře. *Ods.cz* [online]. © 1991-2013 [cit. 2013-04-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.ods.cz/clanek/765-udalosti-komentare>>.
23. OECD. *The economic impact of counterfeiting and piracy : Executive Summary* [online]. OECD: 2007 [2013-02-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.oecd.org/industry/ind/38707619.pdf>>.
24. OSA. Kdo jsme. *Osa.cz* [online]. © 2011 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.osa.cz/hlavn%C3%AD-menu/kdo-jsme/o-n%C3%A1s.aspx>>.
25. OSN. Specializované agentury : Světová organizace duševního vlastnictví. *Osn.cz* [online]. © 2005 [cit. 2013-04-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.osn.cz/system-osn/specializovane-agentury/?i=127>>.

26. PETTEY, CH. Gartner Identifies the Top 10 Strategic Technology Trends for 2013. In *Gartner* [online]. 23.10.2012 [cit. 2013-01-11]. Dostupné z WWW: <<http://www.gartner.com/newsroom/id/2209615>>.
27. POLICIE. Útvary policie ČR. *Policie.cz* [online]. © 2010 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/celorepublikove-utvary-kriminalisticky-ustav-praha-zpravodajstvi-test-4.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D>>.
28. PWC. *Počítačová kriminalita pod lupou : Celosvětový průzkum hospodářské kriminalita – Česká republika* [online]. PWC: 2011 [2013-02-05]. Dostupný z WWW: <http://www.pwc.com/cz/en/hospodarska-kriminalita/assets/Crime_survey_CR_czech_ele.pdf>.
29. SOKOL, T. Postih počítačové kriminality podle nového trestního zákona. In *Pravníradce* [online]. 22.7.2009 4 PM [cit. 2013-04-16]. Dostupné z WWW: <<http://pravniradce.ihned.cz/c1-37865090-postih-pocitacove-kriminality-podle-noveho-trestniho-zakona>>.
30. STUDENTSUMMIT. *Background report : Světová obchodní organizace : Práva k duševnímu vlastnictví (TRIPS)* [online]. AMO: 2011 [2013-04-02]. Dostupné z WWW: <http://www.studentsummit.cz/data/1296060127925BGR_WTO_TRIPS.pdf>.
31. WIPO. About WIPO. *Wipo.int* [online]. © 2003 [cit. 2013-04-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.wipo.int/about-wipo/en/>>.
32. WIPO. *WIPO Treaties*. [online]. WIPO: 2003 [2013-04-02]. Dostupní z WWW: <<http://www.wipo.int/treaties/en/general/#birpi>>.
33. WORLD TRADE ORGANIZATION. Enforcement of intellectual property rights. *Ige.ch* [online]. © 2005 [cit. 2013-02-15]. Dostupné z WWW: <https://www.ige.ch/fileadmin/user_upload/Juristische_Infos/e/j110123e.pdf>.

Legislativní dokumenty

1. Československo. Vládní návrh 5156, kterým se doplňuje §79 zákona, zákon č.XVI/1884 o právu původském. In *Digitální knihovna, Česká republika*. 1925. Dostupné z WWW: <http://www.psp.cz/eknih/1920ns/ps/tisky/t5156_00.htm>.
2. Česko. Ústavní zákon č.1/1993 Sb. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/docs/laws/constitution.html>>.

Seznam obrázků

Obr. 1: Úmluvy patřící do WIPO.....	44
-------------------------------------	----

Seznam grafů

Graf 1: Jednotlivci 16 let a starší používající internet (uživatelé internetu)	11
Graf 2: Podíl počítačové kriminality na spáchaných podvodech.....	12
Graf 3: Softwarové pirátství podle regionů v roce 2010 a 2011	25
Graf 4: Návratnost dotazníku	53
Graf 5: Věk respondentů	53
Graf 6: Pohlaví respondentů	54
Graf 7: Vzdělání respondentů	54
Graf 8: Znalost smluv autorského práva	55
Graf 9: Efektivita smluv	55
Graf 10: Odstrašení jako funkce trestního práva.....	56
Graf 11: Ratifikace dohody ACTA	56
Graf 12: Efektivita po zavedení dohody ACTA	57
Graf 13: Obsah dohody ACTA	57
Graf 14: Ukončení ratifikace dohody ACTA.....	58
Graf 15: Protesty proti dohodě ACTA	58
Graf 16: Získávání souborů z internetu.....	59
Graf 17: Podpora úložišť a P2P programů.....	59
Graf 18: Důvod softwarového pirátství.....	60

Seznam příloh

Příloha č. I – Dotazník – vzor

Přílohy

Příloha č. I

Dotazník – vzor

Dobrý den,

chtěla bych Vás poprosit o vyplnění krátkého anonymního dotazníku zabývající se problematikou autorských práv na internetu. Vyhodnocení dotazníku bude použito jako součást mé bakalářské práce na Vysoké škole evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích.

Děkuji za ochotu a Váš čas,

Korčáková Simona

korcaks@vsers.cz

1. V jaké věkové skupině se nacházíte?

- a) do 18 let
- b) 19 – 25 let
- c) 26 – 40 let
- d) 40 let a výše

2. Jaké je Vaše pohlaví?

- a) Žena
- b) Muž

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) Základní vzdělání
- b) Střední odborné vzdělání s výučním listem
- c) Úplné střední vzdělání s maturitou
- d) Vyšší odborné vzdělání
- e) Vysokoškolské vzdělání

4. O jakých smlouvách pojednávající o autorském právu jste slyšeli?

- a) TRIPS
- b) ACTA
- c) Smlouvy WIPO
- d) SOPA/PIPA
- e) Jiná:

5. Mají podle Vás smlouvy efektivní účinek po jejich zavedení?

- a) Určitě ano, jsou efektivní a pomáhají dalšímu vývoji společnosti.
- b) Ano, ale ochrana práva autora je stále příliš malá.
- c) Ne, tato ochrana brzdí rychlejší vývoj společnosti.

- d) Určitě ne, autoři stále ztrácejí velké peníze díky nelegálnímu stahování.
- e) Jiný:

6. Odrazuje Vás nynější existence autorského zákona a případná trestněprávní odpovědnost od porušování autorského práva?

- a) Ano odrazuje.
- b) Ne neodrazuje.

7. Pokud by smlouva ACTA byla zavedena, myslíte si, že by kleslo šíření nelegálního softwaru?

- a) Určitě ano.
- b) Spíše ano.
- c) Spíše ne.
- d) Určitě ne.

8. Jste obeznámený s obsahem dohody ACTA?

- a) Ano, četl jsem jí
- b) Částečně od médií
- c) Z doslechu od kamarádů/školy.
- d) Ne.

9. Souhlasíte s tím, jakým způsobem byl proveden proces schválení dohody ACTA? Pozn. Rada EU odsouhlasila dohody ACTA na setkání ministrů zemědělství a rybolovu a jednání o ní byly do té doby tajné?

- a) Ano.
- b) Ne.

10. Souhlasíte s tím, že EU ukončila ratifikaci (podepisování) mezinárodní dohody ACTA?

- a) Ano, souhlasím
- b) Částečně souhlasím
- c) Ne, nesouhlasím

11. Zúčastnil jste se protestů proti dohodě ACTA (petice, pochody), nebo byste se takovýchto protestů v budoucnosti zúčastnil?

- a) Ano, zúčastnil/a
- b) Ne nezúčastnil/a
- c) Ne, nezúčastnil, ale v budoucnu bych chtěl

12. Stahujete hudbu, filmy nebo software? Jakým způsobem tyto soubory získáváte?

- a) Česká úložiště (ulozto, czshare, ...)
- b) Mezinárodní úložiště (megaupload)
- c) P2P (torrenty, dc++)
- d) Přes legální webové portály jako ilegalne, itunes atd.
- e) Ne, nestahuji.

13. Podporujete tyto P2P programy a úložiště penězi? Pozn. Např. donate systémem nebo jinými dary ve formě poplatků např. za velikost stažených dat nebo členství atd.

- a) Ano, a platím více jak 100 korun měsíčně.
- b) Ano, ale maximálně v řádech desítek korun měsíčně.
- c) Ne, za stahování bych neplatil.

14. Co vás nejvíce odrazuje od nákupu originálních nosičů?

- a) Vědomí, že k autorům se dostane jen zlomek peněz.
- b) Cena
- c) Nedostatek serverů s možností legálního stahování.
- d) Dostupnost
- e) Kupuji jen originál
- f) Jiné

Děkuji za Vaše odpovědi a čas věnovaný vyplnění tohoto dotazníku.